Col·legi d'Arquitectes Tècnics de Tarragona

Tag

El Port de Tarragona i les noves infraestructures

L'arquitecte tècnic i el medi rural

Manual de construcció d'emergència

Juny 2004
any IX núm. 34

Serveis del Col·legi

OFICINA
Tel. 977 212 799
Av. President Macià, 6, 1r
43005 Tarragona
Correu electrònic:
secretaria@apatgn.com

HORARI D'OFICINA
De dilluns a divendres:
de 8 h a 15:00 h

Gerència:
Míriam Ferrer

Secretaria:
Montserrat Muñoz Madueño.
Mercè Obiol

Visats:
Vocals: Josep Anton Teruel i Lluís Borràs.
Carme Vallverdú, Josep Anguera,
Glòria de Sola, Eva Larraz i Carme Amat

De dilluns a divendres: de 8 a 14 h

Oficina del Vendrell: David Raventós
C/ Narcís Monturiol, 2 - 4.
(cantonada av. del Puig)
Tel. 977 15 56 43
Dilluns i dijous: de 16 h a 19 h

Oficina de Reus: Emma Pons
Av. Onze de setembre, 4
Tel. 977 33 10 72
Dimarts i dijous: de 18 h a 20 h

OCT
Vocal: Jesús Moreno Martos.
Tel. 977 24 99 98

SERVEI DE BIBLIOTECA
Vocal: Jesús Moreno Martos.
Marisa Rujano
Horari: de 9 a 13:30 h

GABINET TÈCNIC
Vocal: Romà Jordi Adam Andreu.
Lluís Roig i Marisa Rujano
e-mail: gabtec@apatgn.com

Consultes:
De 9 del matí a 1 del migdia

Borsa de treball:
De 9 del matí a 13:30 h

Servei d'inspecció:
Josep Anguera

AULA INFORMÀTICA
Vocal: José Luis Hernández Osma.
Marcel Ramírez i Jaume Cabré
e-mail: informatica@apatgn.com

Consultes i serveis:
De dilluns a divendres:
de 8 h a 15:00 h

REVISTA TAG
Vocal: Jesús Moreno Martos.
Josep Maria Sanet
Nou Silva Equips (Agustí Gutiérrez)
Tel. 977 248 883

ASSESSORAMENT JURÍDIC
Xavier Escudé
Tel. despatx: 977 249 832
M & B Advocats (Ignasi Boxó)
Tel. 977 77 06 95

LABORATORI D'ASSAIGS
Tel. 977 547 909
Vocals: Josep Marsal i Antonio Navarrete.
Director tècnic: Ernest Valls

EDITA:
Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes
Tècnics de Tarragona
Av. Francesc Macià, 6 1r
43005 Tarragona
Tel. 977 21 27 99
Fax 977 22 41 52
e-mail:
secretaria@apatgn.com
web: www.apatgn.com

Els criteris exposats als articles signats són d'exclusiva responsabilitat dels autors i no representen necessàriament l'opinió de TAG.

Junta de Govern:
PRESIDENT:
Julio Baixauli Cullaré

VICEPRESIDENT:
Josep Ma Buqueras Bach

SECRETÀRIA:
Montserrat Muñoz Madueño

TRESORER:
Josep Anton Teruel Sánchez

COMPTADOR:
Lluís Borràs Calvo

VOCALS:
José Luis Hernández Osma
Josep Marsal Sans
Antonio Navarrete Sánchez
Jesús Moreno Martos
Romà Jordi Adam Andreu

Redacció i producció revista
Nou Silva Equips
Tel. 977 24 88 83
Fax 977 24 88 92
e-mail: silva@tinet.org

Contractació publicitat
Inventa't Comunicació
Tel. 658 85 53 21
Fax 977 24 88 92
e-mail: inventat@tinet.org

Imprimeix
Anfigraf (Tàrrega)

Dipòsit legal: T-800-93
ISSN: 1134-086 X

TAG

REVISTA DEL COL·LEGI D'APARELLADORS I ARQUITECTES TÈCNICS DE TARRAGONA

COL·LEGI SAAVEDRA
UBICAT A L'AVINGUDA DE L'IMPERI DE TARRAGONA. ARQUITECTE: XAVIER ROMANÍ. APARELLADOR: GPO. ANY 2000.

FOTO: NOU SILVA EQUIPS

■ L'ENTREVISTA
Dolors Batalla, alcaldessa de Valls
Pàgs. 4-6

■ ASSESSORIA JURÍDICA
Responsabilitat dels arquitectes tècnics assalariats
Pàg. 7

■ ELS NOSTRES COL·LEGIATS
Antonio Navarrete, vocal del Laboratori d'Assaig
Pàgs. 8-9

■ ACTUALITAT
El president del Port i la façana marítima
Pàgs. 10-11

■ TRIBUNA
L'arquitecte tècnic i el medi rural. La construcció
Pàgs. 12-15

■ ESPAI AL TEMPS
La noblesa setcentista del Camp de Tarragona.
Els Ricomà (II) i la carrera d'Amèrica
Pàgs. 16-24

■ MEDI AMBIENT
Planejament urbanístic, edificació i medi ambient
Pàgs. 26-27

■ PATRIMONI
Columbaris i colomars
Pàgs. 28-30

■ GABINET TÈCNIC I INFORMÀTICA
La construcció romana (3). El Dreamweaver
Pàgs. 32-33

■ SOLIDARITAT I ACTIVITAT COL·LEGIAL
Manual de construcción de emergencia.
La Diada del Llibre. L'assegurança decennal
Pàgs. 34-39

La tecnologia com a aliada

Un debat d'actualitat i un dèficit al nostre país és sens dubte el de les "noves tecnologies". Les dades són eloqüents: el I+D molt baix, les xarxes de comunicació ràpides no arriben arreu, deslocalització industrial i manca d'alternatives. Tot i que creixem en producte interior brut, volem estar però no estem encara a l'altura dels països més avançats econòmicament. Cal afrontar el repte i, a vegades, ja no és només un problema de recursos públics o privats sinó de conscienciació. Molts sectors continuen conformant-se amb allò de "jo ja estic bé", "jo ja vaig invertir quan vaig començar", "el que importa és fer calé ràpid", *"que inventen ellos"*. Vivim en la societat del coneixement, la formació ja no dura un període de la nostra vida sinó tota la vida, hem d'estar atents al desenvolupament tecnològic i no ignorar-lo sinó invertir. La tecnologia també és un valor de consum però pot ser un bon aliat en la recerca i extensió de qualitat de vida per a tots. Els arquitectes tècnics tampoc en són aliens. Les seves funcions en la que és la primera indústria del país -si volem considerar indústria la construcció- requereixen la major competència. Els *booms* immobiliaris, que tant coneixem en la nostra demarcació territorial, no sempre han anat acompanyats de qualitat i planificació per al present i per al futur.

Dolors Batalla i Nogués
Alcaldessa de Valls

"Enguany podríem tenir trens llançadora entre Valls i Sant Vicenç de Calders"

Quines són les línies generals dels pressupostos municipals 2004?

El pressupost municipal ha estat dissenyat en base a un nou model de gestió que pensem implantar per fer més eficient i àgil la maquinària administrativa de l'Ajuntament i millorar, com a gran objectiu final, el servei al ciutadà. Tot això passarà per implementar processos interns que afavoreixin, per una banda, una major coordinació entre departaments i organismes de l'Ajuntament i, de l'altra, un eficaç control de la despesa. Són uns presupostos, en primer lloc, ajustats, pensats doncs per evitar al màxim desviacions que fins ara havien estat massa habituals; en segon lloc, són uns pressupostos austers, amb una important contenció de la despesa; però a la vegada, són uns pressupostos ambiciosos, amb inversions que donaran resposta a les necessitats que té plantejades la ciutat. Així, el centre històric, com a gran prioritat que és per a la ciutat, representa el 40% de la inversió municipal per aquest exercici. Hi invertirem gairebé 1,5 milions d'euros, a més del disseny d'un pla de revitalització que estem preparant. Però a més, invertim en projectes claus com ara una nova llar d'infants, la senyalització i promoció del nostre polígon industrial, nous equipaments esportius i el Museu Casteller de Catalunya, per citar-ne només alguns.

Com imagina el centre històric de Valls?

Ja hem anunciat la nostra intenció de revisar el PERI del centre històric. L'actual proposta no respon a les necessitats del barri si volem, realment, que el Peri sigui una de les claus de volta de la recuperació del nucli antic. Després d'anys en què les administracions no hi van intervenir, la proposta que es va presentar es limitava a ser un compendi d'actuacions urbanístiques aïllades, algunes d'elles contradictòries entre si, que no afavorien la revitalització integral del nucli antic i que, en alguns casos molt destacats, comportava la desfiguració de l'entramat històric de carrers. A més, era una proposta feta d'esquena als veïns. S'ha perdut un temps valuós, però ara el que hem de fer és mirar endavant, revisar el Peri i fer-ho d'acord amb els veïns. Volem que aquest procés consensuat sigui ràpid per tal d'activar de manera immediata una política urbanística decidida però respectuosa amb el teixit urbà. Més enllà dels aspectes urbanístics, la revitalització del nucli antic passa per l'actuació en tots aquells àmbits que contribueixin a millorar-ne la qualitat de vida: la promoció comercial, la seguretat ciutadana, la neteja de carrers, la promoció turística, la ubicació d'equipaments... No me'n cansaré de dir-ho: és un deure i és estratègic per a la nostra ciutat recuperar el nucli antic, perquè forma part de la nostra història, perquè representa el model urbanístic i convivencial d'una ciutat mediterrània que ens és propi, perquè és una obra única, feta al llarg del temps pels vallencs i vallenques i que, en definitiva, ens diferencia com a ciutat.

En aquest disseny de ciutat serà bàsic l'aparcament a la plaça del Pati?

Creiem que el Pati és la millor ubicació per construir-hi el nou aparcament. És una reivindicació diria jo de tota la ciutadania que, tot i així, fins ara no s'havia abordat. L'Ajuntament ho vol fer realitat durant aquest mandat. Quan li comentava que cal abordar amb un projecte global de ciutat la recuperació del nucli antic i el creixement de la ciutat en el futur, li destacava que cal fer-ho des de tots els àmbits. En aquest sentit, l'aparcament del Pati i la reforma urbanística de la plaça serien uns exemples clars del que li deia. No serà només un nou aparcament. Serà un element dinamitzador important per a la ciutat, un equipament necessari que ha de fer del Pati la gran porta d'entrada al nostre centre comercial i al nostre centre històric.

La futura zona de l'Hort del Carme s'ha presentat com una mena de "barri ecològic". Què ens pot dir?

Més que parlar des detalls de la nova urbanització, de la qual es presentarà el projecte en breu per a la seva aprovació, voldria destacar que per l'Ajuntament, la urbanització de la zona (PERI-3) és una prioritat. Suposa una important reorientació del creixement urbanístic dels últims anys que, d'una manera gairebé unidireccional, s'havia dirigit cap al nord. Això ha comportat importants desequilibris, i cal capgirar-ho. L'Hort del Carme suposarà la construcció d'una nova zona residencial a prop del centre històric i, per tant, i podria representar la dinamització del nucli antic. A més, la urbanització d'aquest àmbit suposa dotar la ciutat de nous espais on situar-hi equipaments públics, en especial la llar d'infants municipal que l'Ajuntament ha projectat. Un equipament que calia que es construís a prop del centre històric, una condició que sempre hem entès com indispensable per afavorir la seva revitalització. I també ens era indispensable disposar de terrenys per executar la rehabilitació i ampliació de l'escola Enxaneta. Per tot plegat, hem fet tot el possible per desbloquejar el projecte i forçar un acord entre la propietat i l'empresa promotora. Després d'aquests esforços, podem afirmar que la construcció de la nova zona residencial està molt ben encarrilada.

"Recuperar el nucli antic és un deure: representa la nostra història i el model convivencial d'una ciutat mediterrània"

S'han marcat un termini per enllestir la revisió del Pla General?

Hem activat el procés de revisió del Pla General, i el nostre objectiu és enllestir-ho al final d'aquest mandat. Ha de ser una eina estratègica que garanteixi el futur creixement de la ciutat i aporti els elements de planejament necessaris per fer de Valls una ciutat pròspera, econòmicament dinàmica, amb zones residencials de qualitat, comercialment atractiva, amb equilibri urbanístic i mediambiental, amb nous equipaments i zones verdes i que conservi l'encant d'una ciutat amb història.

Pel que fa a indústria, un estudi de la CEPTA ha detectat certes mancances al polígon vallenc

Conec aquest estudi pel que ha publicat la premsa, és cert que en el cas de Valls existeixen mancances. En aquests punts, junt amb l'Associació d'Empresaris del Polígon, hi estem treballant. Però no és menys cert que disposem d'un dels millors polígons, com ho posen de manifest les inversions industrials i la implantació de noves empreses que s'hi han efectuat en els darrers temps. La confiança de les empreses en el nostre polígon és la prova més evident que invertir a Valls és rentable. Cal garantir que això continuï sent així. I per fer-ho, cal impulsar una política de promoció integral del sector empresarial, posant èmfasi en la creació de sòl industrial, apostant per la formació de personal qua-

"Amb la futura urbanització de l'Hort del Carme reorientem el creixement urbanístic, centrat en el nord des de fa anys"

lificat i jugant decididament la carta de la promoció per captar noves inversions.

Considera que Valls està suficientment comunicat? Què li falta en aquest àmbit?

L'actual servei ferroviari de Valls i les nostres comarques és molt limitat. No disposem de bones comunicacions per tren ni amb Barcelona ni amb l'estat espanyol: cal trobar-hi solució i buscar les complicitats necessàries. Estic convençuda que els esforços que venen fent des de fa temps, tan la Cambra de Comerç com la Federació d'Associacions de Veïns, que ha recollit més de 1.500 signatures exigint la millora del servei, amb la participació decidida de l'Ajuntament, donaran els seus fruits. Alguns dels contactes que hem activat, comencen a tenir respostes concretes. Amb responsables de Renfe ja gairebé hem ultimat la posada en funcionament, enguany, de trens llançadora entre Valls i Sant Vicenç que suposarien un salt qualitatiu molt important. Hem de garantir que els ciutadans puguin treballar o estudiar a Barcelona i viure a Valls. És un primer pas, important, per tal de garantir que els nostres ciutadans no es vegin abocats a utilitzar, per falta d'opcions de transport reals, el vehicle particular. És una qüestió molt important per a Valls, però també és clau per aconseguir un autèntic reequilibri territorial del nostre país.

"Valls ha de ser plaça universitària; és una antiga aspiració a la qual no podem renunciar"

La futura autovia Tarragona/Montblanc serà fonamental…

És la connexió entre Tarragona i l'interior de Catalunya, i també és un dels punts on Valls i el Camp de Tarragona s'hi juguen una part important del seu futur. La xarxa de comunicacions, actualment molt insuficient, juga en la nostra contra si volem continuar sent una de les àrees més dinàmiques. N'hem de ser conscients tots, començant pel Ministeri de Foment. Les controvèrsies i els dubtes que existien sobre el traçat proposat per Foment ens van portar a l'Ajuntament a sol·licitar a la Generalitat un estudi que dictaminés quina era la millor alternativa d'acord amb criteris tècnics amplis i objectius. Era el nostre compromís i així ho vam fer. Ara el que s'ha d'exigir és a Foment que compleixi els seus de compromisoss

Millorar les comunicacions per potenciar la millora del turisme local?

La promoció turística de la ciutat serà un dels eixos de la nostra acció política. Aquest és un àmbit que no s'havia tingut prou en compte, com si Valls no disposés de suficients atractius. Tenim grans potencialitats com la calçotada, el fet casteller, les festes majors i fires, els Tres Tombs, la Firagost, la Ruta del Císter... ja són elements referencials de la nostra promoció i cal arofitar-los encara més. En aquest mandat hem posat en marxa itineraris turístics i visites guiades pel centre històric perquè, com li deia, el nostre nucli antic ha de formar part, de manera destacada, de les polítiques de promoció de la ciutat. Grans projectes, com la construcció a Valls del Museu Casteller de Catalunya, han de ser també claus. Tot plegat, mirant-ho des d'una perspectiva global, Valls i l'Alt Camp estan situades estratègicament: ens trobem prou a prop de la costa, de nuclis urbans grans i de centres d'oci com Port Aventura, però a l'hora, disposem d'actius suficients que ens permeten fer una aposta promocional diferenciada, basada en el turisme rural de qualitat.

Turisme i comerç van lligats: quins projectes hi ha actualment en marxa?

L'Ajuntament va aprovar inicialment l'abril el Pla d'Orientació d'Equipaments Comercials (POEC) que havíem impulsat junt amb la Cambra de Comerç i la Unió de Botiguers, un document que ha de ser estratègic. Valls és una ciutat amb un marcat caràcter comercial, però cal que sigui percebuda com a tal. Disposem d'un gran nombre d'establiments, per sobre de la mitjana del país, però és un potencial que no s'ha explotat suficientment per falta d'una política activa de dinamització. A banda de la limitació de noves superfícies comercials que ja preveu el POEC, és molt més important que tots els sectors implicats hi posem de la nostra part i trobem les fórmules de promoció del nostre comerç. Des de l'Ajuntament, tal i com proposa el POEC, hem de liderar la millora de les infraestructures i de l'urbanisme, encaminant la nostra política cap a l'objectiu de crear un gran centre comercial a cel obert on sigui agradable passejar i fer les compres, tot unint els diversos eixos comercials de la ciutat com l'Abat Llort, el passeig de l'Estació, el carrer de la Cort, el Pati i el nucli antic. L'aparcament del Pati i la inclusió de les directrius del POEC en la revisió del Pla General i del PERI del centre històric són algunes de les nostres prioritats per tal que la ciutat exerceixi el paper de capital comercial que li pertoca.

I ara, a més, l'aposta per l'ensenyament i la indústria audiovisual…

Doncs, sí; estem encarrilant un acord perquè Valls es converteixi en la seu d'un canal de televisió. A la vegada, el projecte que plantegem junt amb Cat4 TV, va més enllà. Proposem crear a Valls uns estudis de caràcter universitari d'arts audiovisuals i cinematogràfiques, adscrits a la Universitat Rovira i Virgili. Tot plegat és un projecte molt engrescador. Valls ha de ser plaça universitària. És una antiga aspiració a la que no hi podem renunciar, com element dinamitzador que podria ser a l'atreure a la nostra ciutat estudiants, professors i serveis. A més, la proposta dels estudis de cinematografia i arts audiovisuals tenen el valor afegit pel seu caràcter innovador i creatiu. I per últim, pot suposar un element dinamitzador importantíssim per al centre històric ja que els preveiem ubicar al Kursaal o al seu entorn, prop del barri vell. ●

Assessoria Jurídica

La responsabilitat professional dels arquitectes tècnics assalariats en empreses promotores o constructores

És molt habitual i corrent la contractació dels serveis professionals dels arquitectes tècnics, especialment els més joves, per assumir tasques de direcció o coordinació de la seguretat en les obres promogudes o construïdes per les empreses contractants. Normalment els pactes en fan mitjançant un contracte laboral i el pagament dels serveis es fa en forma de remuneració en nòmina. És important advertir la necessitat d'assessorar-se a l'hora de signar el corresponent contracte perquè, a més de les condicions econòmiques que es pactin, és importantíssim verificar les condicions de visat, si l'empresa es fa o no càrrec de les despeses de visat i, especialment, de les primes de la companyia asseguradora Musaat, tant pel que fa a la prima anual com a les primes individuals per cadascun dels fulls d'encàrrec.

També cal comprovar quina serà l'envergadura de les obres que ens encomanaran per tal de disposar d'una cobertura proporcional al risc de les responsabilitats. I, a més, caldrà tenir molt en compte, i per tant pactar-ho expressament, la situació que es pot crear en cas de que es procedeixi a rescindir, ja sigui per acomiadament o per qualsevol altra causa, les relacions d'assalariat amb l'empresa. Aquest cas és preocupant perquè si no hem pactat res o bé ho hem pactat malament, el Col·legiat afectat es pot trobar amb la desagradable sorpresa d'haver de pagar de la seva butxaca les primes anuals de les intervencions dutes a terme per encàrrec de l'empresa fins que no s'extingeixi el termini de les responsabilitats i això pot ser molt carregós i onerós.

Per aquest motiu caldrà especificar clarament en el contracte laboral que en el cas de que es cessin les relacions laborals amb l'empresa, aquesta abonarà la totalitat de les primes o quotes corresponents a la cobertura de la seva responsabilitat professional i especialment la responsabilitat civil decenal del Art. 1591 del Codi civil o les responsabilitats derivades de la vigent Llei d'Ordenació de l'Edificació referent a les obres dutes a terme pel Col·legiat que fineixin en terminis posteriors però que hagin estat dirigides totalment o en part pel treballador. S'hauria de fer constar que aquesta liquidació serà proporcional al temps que resti per complir els anys de garantia legalment prevista i es liquidarà i facturarà d'un sol cop i juntament amb el finiquit, tenint en compte el cost real de la prima fixada per l'última anualitat de la pòlissa contractada per l'arquitecte tècnic.

Recentment aquesta assessoria jurídica ha tingut accés al contingut de la sentència dictada per part del Tribunal Superior de Justícia de Madrid el 17 de febrer de 2004, en la qual el Tribunal reconeix la legalitat de la clàusula establerta en el contracte laboral a favor del Arquitecte Tècnic en exigir i percebre la quantitat de les primes de l'assegurança pel temps que manca pel venciment del termini de garantia de deu anys de l'article 1.591 del Codi Civil. Entenem que aquest pronunciament és important i ens permet insistir en la necessitat de verificar i estudiar el contingut dels contractes laborals abans de signar-los i establir les condicions més idònies com la que s'ha esmentat anteriorment, a fi de poder evitar que una vegada extingida la relació laboral amb la empresa que ha contractat, el Col·legiat es pugui veure amb desagradables sorpreses que podien i havien d'haver-se evitat. Aquesta sentència justifica la legalitat de la clàusula comentada i legitima als col·legiats per tal d'exigir la seva incorporació en els contractes de naturalesa laboral. Des d'aquesta assessoria jurídica del Col·legi s'insisteix doncs una vegada més en adoptar i prendre tota classe de cauteles a l'hora de signar un contracte de caràcter laboral l'objecte del qual és el de l'assumpció de responsabilitats per part de la direcció facultativa de les obres, per evitar repercussions futures que de vegades poden resultar molt perjudicials. ●

F. Xavier Escudé i Nolla
Assessor jurídic

Antonio Navarrete Sánchez

Vocal del Laboratori d'Assaigs del Col·legi

Antonio Navarrete a la Sala de Juntes del Col·legi

"Crec que en l'obra civil hi ha més control de qualitat que en l'edificació"

Vosté va ser al laboratori de Tarragona a la seva creació…

Exactament. Els laboratoris del col·legis d'aparelladors van nèixer el 1976, amb el de Girona, una iniciativa de Joan Gelada, qui llavors n'era el seu president a més de catedràtic universitari i, en la meva opinió, un dels professionals que més ha fet per augmenta el nivell de qualitat de totes les etapes del procés de contrucció d'un edifici. Aquest home, va tenir una importantíssima visió de futur, i va veure que durant el procés constructiu feia falta un control de qualitat que no existia, a més, el laboratori seria l'eina per conèixer veritablement els materials amb els quals treballaríem. En aquell moment, només hi havia laboratoris d'assaigs estatals, i molt pocs, que no donaven un servei real a la societat: Gelada va pensar sobretot en donar aquest servei. Jo crec que encara el laboratori del col·legi d'aparelladors de Girona és el millor de l'estat. El segon laboratori va ser el nostre, el del col·legi d'aparelladors i arquitectes tècnics de

Tarragona, creat el 1978, al qual vaig entrar des del primer moment.

Per cert, ja s'han traslladat a les noves instal·lacions del polígon de Constantí?

Doncs, no, encara no. Jo crec que com abans podem treballar allí, millor; guanyarem en espai però també la qualitat final dels nostres treballs. Penso que el laboratori del col·legi de Tarragona necessita un gran impuls de mitjans i un canvi de mentalitat. Però ara per ara és molt important el trasllat.

Tornem enrere. Com ha canviat la situació del sector des de fa més de 25 anys?

Des de llavors s'han creat fins a 20 laboratoris col·legials més arreu de l'estat espanyol. Podríem dir que som una mena de "cirurgians sense bisturí". Un exemple: quan jo era estudiant, alguns professors afirmaven que es podia determinar la resistència del formigó només ratllant la superfície d'un pilar amb una clau i veient la marca que quedava. És evident que no coneixien ni la carbonatació dels materials, ni la humitat del formigó ni l'anàlisi del seu ph, la seva acidesa: la carbonatació, en un període d'uns 20 anys, fa més resistent la superfície del pilar de formigó, però no el seu interior, i això només es pot determinar amb anàlisis químiques.

Potser sorgien nous problemes en el procés d'edificació arran de l'aplicació de noves tècniques i de nous materials…

La veritat és que estaven passat coses, situacions noves i problemàtiques, i no teníem prou mitjans per conèixer-les a fons i poder donar servei a la societat. Potser el tema més clar en aquella època va ser el del ciment aluminós: ens faltava molta documentació, i sobretot normatives, i el retard respecte a l'Europa d'aquell temps era fonamental. Ningú no sabia què era el ciment aluminós; jo vaig acabar els estudis el 1975, i això no s'ensenyava a les facultats: és un material que només es pot analitzar amb rigor en un laboratori. Tots els problemes que va causar l'aluminosi no van portar ningú a la presó. Per què?: perquè no hi havia normativa que ho sancionés. No es controlaven bé els materials. Va haver una altra situació important, potser no tan coneguda: el tema de la piritosi. El cas és que es van fer servir certs àrids amb contingut de pirita, de ferro, en l'elaboració de formigó: per bo que sigui el formigó, si conté pirita, aquesta s'oxida i augmenta de volum, i acaba produint esquerdes a mig termini. El formigó és el material que més treball aporta a un laboratori, perquè és el que més s'utilitza i el més controlat per la normativa.

Al seu parer, ha crescut la demanda d'estudis geotècnics?

Sí, això és una realitat claríssima sobretot a partir de la Llei d'Ordenació de l'Edificació, la LOE, a partir de l'any 2002. L'obligació de fer una assegurança decennal ha fet augmentar els estudis d'aquest tipus, que es gestionen a través del Organismes de Control Tècnic (OCT) a petició de les firmes asseguardores. Haig d'aclarir a més que cap laboratori de construcció fa assaigs relacionats amb explosius, és un tema d'enginyeria que es pot donar en funció precisament de l'estudi geotècnic previ. D'altra banda, hi ha productes que ara analitzem menys als laboratoris, perquè han anat cap a la certificació en la mateixa fàbrica, arran de la progressiva aplicació de normatives europees. Parlem sobretot d'elements prefabricats. En aquest cas, si hi hagués algun problema, la responsabilitat seria del fabricant, no del laboratori.

A banda de materials, es fan també anàlisis d'edificis ja construits?

El reial decret de creació dels laboratoris especifica que només s'han d'assajar materials, però les noves necessitats de la indústria i dels professionals del sector de la construcció et demanen més coses dia rera dia. Els assaigs de materials ja col·locats in situ cada cop són més importants. Per exemple, s'analitza la impermeabilització d'una terrassa ja col·locada, o es fa una prova d'estanquitat en una coberta plana, d'un terrat, o es duu a terme una prova de pluja en una balconada. Els materials poden ser molt bons, estar en perfectes condicions d'aplicació i resultar estancs en el laboratori, però un cop col·locats pot haver problemes en com s'han fet les juntes, tant en el material emprat com en la mà d'obra qualificada que fet la feina. La tendència cada cop més és desenvolupar els assajosde laboratori també en obres en marxa.

Des del seu punt de vista qui és millor client, l'obra civil o l'edificació?

Quan vaig començar el 1978 a Tarragona, un any i mig després em vaig adonar que el control de qualitat estava molt més avançat en temes d'obra civil, perquè en edificació ni tan sols existia. En aquells temps, els projectes de qualsevol obra civil ja incloien partides pressupostàries per al control de qualitat i l'anàlisi de materials. De fet, els millors laboratoris que conec a l'estat són els dedicats de manera pràcticament exclusiva a obra civil. El gran impuls per al laboratoris va ser l'aparició del decret de control de qualitat en l'edificació, a finals del vuitanta del segle passat. Això ha portat un increment dels centres d'assajos de materials, però també la creació de laboratoris amb deficiències tècniques molt grans, potser massa preocupats només per qüestions comercials.

Respecte a la resta d'estats europeus, quin seria el nivell espanyol?

A la resta de països de la Unió Europea, almenys fins la recent ampliació, hi ha més tradició d'assajar materials, perquè també hi ha hagut una normativa anterior, com et comentava en el tema de l'aluminosi, però la qualitat de les instal·lacions és similar. Hem de tenir en compte que hi determinades proves de laboratori que duen el nom del país on es van desenvolupar. Jo això ho conec bé perquè vaig ser membre del comité assessor d'AENOR durant 9 anys. D'altra banda, sí penso que potser estan més avançats en temes d'obra civil. ●

Josep Anton Burgasé Rabinad

President de l'Autoritat Portuària de Tarragona

Josep Anton Burgasé al seu despatx de la quarta planta de la seu del Port tarragoní

"Les obres de la façana marítima han de garantir el funcionament normal del Port"

Trenta-cinc anys treballant al Port, i ara, president…

Jo vaig entrar a treballar al Port molt jovenet, sí, recordo que encara s'estava fent el Moll de Reus, i la transformació en tots aquests anys ha estat impresionant. De fet, com a sentiment vital, si em treiessin del Port no sé on aniria. Tots aquests anys d'experiència em són molt útils, però el canvi de responsabilitat és també molt gran a partir d'ara; les decisions de presidència no només afecten internament el Port, també tenen repercusions importants en tot el teixit econòmic associat.

Hi haurà molts canvis respecte l'etapa anterior?

El Port de Tarragona, i de fet tots els ports importants, tenen línies estratègiques que venen de més enllà dels mateixos presidents. El Port té unes línies bén marcades des de mitjans del vuitanta, com a estructura moderna, en gran part fruit de la realitat econòmica que ens envolta: el sector petroquímic, el tràfic de productes agroalimentaris, el moviment de minerals a partir de la central tèrmica de Terol, que envia carbó a Mallorca des de Tarragona per produir energia elèctrica… Una cosa que sí depén del perfil del president és l'empenta comercial, per exemple. El meu objectiu,

i crec que també de l'anterior president, és donar suport a les grans infraestructures i trobar i cuidar molt els inversors privats.

Això es reflecteix tant al pla estratègic com al pla director del port?

Els dos plans es resumeixen en aquestes línies estratègiques de què parlàvem. D'una banda, la construcció de noves infraestrutures portuàries, que comporta un pla d'inversions d'uns 20 milions d'euros l'any; i després, posar a disposició dels inversors privats aquestes instal·lacions. De l'altra, el que reclamem és poder tirar endavant la zona d'activitats logístiques (ZAL) el més aviat possible. Per a tot això és imprescindible disposar d'unes bones comunicacions, com ara la futura autovia Tarragona-Montblanc, que ens connecta còmodament amb l'interior, i també la connexió ferroviària amb ample internacional per a càrrega. Perdem competitivitat respecte els ports europeus cada dia que passa sense un ample de via internacional. Catalunya vol ser una plataforma logística d'abast europeu, amb dues grans infraestructures, els ports de Barcelona i Tarragona, però per ser competitius amb tenir la mateixa accesibilitat que la resta de ports. Més encara amb la recent ampliació cap a l'Est de la Unió Europea.

El traspàs de ports i aeroports a la Generalitat ajudaria?

Jo crec que és bo aproximar la gestió de les grans infraestructures al govern més proper. En aquest moment la gestió portuària és mixta entre govern central i autonòmic, i pel que fa als aeroports, la situació està encara més endarrerida. Respecte a l'aeroport de Reus, el que cal fer és tirar endavant el seu pla director. Jo tinc dubtes des del punt de vista tècnic sobre si tindrà la possibilitat de moure mercaderies, no sé si hi ha prou valor afegit en les càrregues que es mouen a la nostra zona com per fer rendible el seu transport aeri. I un altre tema és si pot ser viable i sostenible un aeroport de càrrega al mig d'una zona tan poblada com el Camp de Tarragona.

Com veu el Camp de Tarragona en els pròxims deu anys?

El que està clar és que el concepte de sostenibilitat és una demanda social cada cop més clara. Sostenibilitat vol dir també ordenació del territori, i crec que el futur Pla Territorial Parcial del Camp de Tarragona, un document que redacta la Generalitat, pot aportar les respostes. Aquest document ha de sortir des de baix, implicant i escoltant tots els agents econòmics i socials.

I el futur de l'antiga Universitat Laboral?

Jo sempre he dit que el Port mira l'antiga Laboral com un veï, que no ens fa nosa en la nostra activitat portuària. Simplement, dir que si les administracions competents, en aquest cas la Generalitat i l'Ajuntament, es plantegen el seu trasllat, estem disposats a parlar-ne. Nosaltres insistim en una cosa: no som ni serem un element de pressió en el possible trasllat de la Laboral, no hem de decidir nosaltres, tot i que es podria interpretar que hi ha una aparent contradicció entre usos industrials i educatius amb tanta proximitat. Quan vulguin afrontar la situació, estarem a la seva disposició.

Quines són les obres més importants en marxa al Port?

La perllongació del dic de l'escullera s'adjudicarà abans de l'estiu, i no és una obra qualsevol: té un termini d'execució de quatre anys i allargarà el dic uns 800 metres, amb un pressupost de 52 milions d'euros. Actualment s'està acabant la terminal de contenidors del moll d'Andalusia, conjuntament amb la iniciativa privada. I també afrontem la construcció d'un nou moll, el de Galícia, amb unes obres que duraran un any. Per a l'any vinent posarem en marxa la connexió del sistema ferroviari del Port amb la xarxa general, ja que el moll de Costa cada vegada té un caràcter més urbà i està en marxa la construcció de la marina Internacional Tàrraco: hem d'evitar barrejar l'oci i la cultura amb l'activitat industrial.

"La futura autovia a Montblanc i l'ample de via europeu són peces clau del creixement futur del port"

Què en pensa del projecte de la futura façana marítima?

Nosaltres pensem que no som els qui han de decidir aquest perfil, això li correspon a la ciutat de Tarragona, al seu Ajuntament i a la resta d'administracions implicades. Considerem que soterrar el tren està bé i és necessari, perquè el Port té una important vocació ciutadana. Només posem una condició, i és que ens han de garantir en tot moment la connexió de la xarxa interna del Port amb la xarxa ferroviària general, que no es dificulti la nostra logística interna. La crida que fem als agents implicats és que el Port no pot estar ni un sol dia desconnectat ferroviàriament.

Quin és el pla més important de cara a l'expansió de mercats?

Un tema molt important és consolidar el corredor de càrrega amb l'Aragó. El Port de Tarragona ha de continuar sent la sortida natural i econòmica al mar d'Aragó. Nosaltres volem crear un corredor ferroviari competitiu que uneixi les dues àrees. Actualment s'està constituint una important plataforma logística a Saragossa, Plaza, que està dissenyada per concentrar el tràfic de mercaderies d'una àmplia zona que abasta fins a Portugal. La previsió és que disposi de 1.200 hectàres d'aquí a dos anys, la més gran de l'estat. Es va signar un conveni amb Plaza a finals de 2003, i actualment estem redactant una sèrie d'estudis que confirmen el Port com la millor entrada i sortida pel volum de mercaderies que es generi. ●

L'arquitecte tècnic i el medi rural

1 Medi rural: a la recerca d'una definició

Si per medi entenem "el conjunt de condicions ambientals que constitueixen el marc on transcorre l'existència d'un ser viu", estarems d'acord en què, a banda de condicionar la morfologia, la anatomia i la fisiologia dels seus habitants, el medi influeix en el seu comportament, i que l'home, darrera baula (encara que de vegades ens esforcem en demostrar el contrari) en la cadena de l'evolució, no només presenta un dels majors graus d'adaptabilitat al medi (la rata el supera) sino que és capaç de modificar-lo a la seva mesura. Exemples d'aquest, diguem-ne, "exercici", podrien ser els anomenats medi rural i medi urbà. Resultaria un error simplista definir els marcs d'influència d'ambdós medis per la seva concentració d'habitants, tot i que aquests dos factors acostumen a estar relacionats. Molt més exacte resultaria intentar definir medi rural (per oposició a la vida de la ciutat) com l'espai on es desenvolupen les comunitats relacionades amb el camp, un espai amb prou peculiaritats com perquè li prestem la nostra atenció.

2 L'arquitecte tècnic i el medi rural

2.1 Medi Rural. Situació actual

El medi rural agrupa una sèrie de nuclis reduits de població que depenen en major o menor mesura del camp i que acostumen a caracteritzar-se per disposar de pocs mitjans i no tenir bones infraestructures. La distància a la qual acostumen a tribar-se dels principals nuclis urbans suposa un seguit d'avantatges (contact amb la natura, desmassificació, tranquil·litat), elements positius suficients per a una segona residència, però també de múltiples inconvenients, augmentats, en molts casos per una deficient comunicació (encariment dels subministraments, problemes de control per part de l'Administració, dels inspectors d'obres i del técnic encarregat de dirigir l'obra, falta d'informació i mà d'obra qualificada, etc).

La, diguem-ne, "immaterialitat" del técnic en la direcció de la majoria de les obres provoca, a més, l'esceptisime d'aquells que haurien de buscar el seu ajut i consell a l'hora de realitzar el seu projecte, i la incomprensió a l'hora d'abonar els seus serveis. No és d'estranyar, doncs, que els promotors intentin defugir (amb la complicitat o displicència, molt sovint, de l'administració local) la presència d'un técnic que, a més d'exigir una minuta sempre excessivament alta, pugui arribar a coartar la seva llibertat amb normatives que no arriben a, o que no els interessa, comprendre.

Per si això no fos suficient, el técnic sensibilitzat amb aquest medi acostuma a trobar-se amb els problemes afegits d'una minutació subterrània, amb el fet que els seus mateixos companys –poc disposats a allunyar-se durant massa temps del seu despatx- realitzin projectes que no responen a l'actuació real per abaratir costos al promotor i evitar inspeccions i visites, i amb la constatació de què la seva formació ha estat adreçada bàsicament a un medi diferent d'on es desenvolupa.

2.2 Formació de l'arquitecte tècnic

El medi rural exigeix una certa polivalència (serveis de rehabilitació, de topografia, d'infraestructures, projectes, avantprojectes, pressupostos peritatges, informes, medicions, càlculs diversos, tràmits, assessorament) i el coneixement d'una sèrie de recursos que permetin suplir les dificultats que acostuma a presentar aquest camp. Per tal d'assolir el nostre objectiu amb majors garanties seria necessari tractar les peculiaritats d'aquest medi amb una formació específica, però complementària a l'actual. Parlem-ne.

2.2.1 Escola universitària d'arquitectura tècnica

Diferents plans d'estudis han intentat, al llarg dels temps, actualitzar el nostre aprenentatge. Seria

important, en el nostre cas, no deixar per a una pròxima reestructuració la possibilitat d'incidir en el tema. Heus aquí la nostra proposta. Història de la construcció: (diferències entre medis urbà i rural, tipologies dels nuclis rurals en zones muntanyenques, en valle i mesetes, materials, evolució…). Assignatura obligatòria. L'arquitecte tècnic i el medi rural: (història de la construcció, tipologia i sistemes constructius, patologies, solucions normatives, problemàtica, solciologia…). Assignatura optativa. Nuclis rurals d'interès històric-arquitectònic i d'interès ecològic: (tipologies, materials i tècniques constructives, elements d'interès, patologies, solucions, anàlisi sociològica –grau de percepció que el nadiu té sobre el seu propi context i relació amb l'arquitectura autòctona- i històrica…). Assignatura optativa. Creiem també interessant tractar el tema en Interiorisme (estil rústic) i Mantenimient i Rehabilitació.

2.2.2 Cursos de postgrau

El I Congrés d'Arquitectura Tècnica va deixar clar que tant el Consejo Superior com cada col·legi havien d'adoptar les mesures necessàries per tal que els postgraduats trobessin una respota oportuna a les seves necessitats (informació i mitjans tècnics) per tal de realitzar la seva feina; sembla estrany, doncs, que mentres la nostra formació sembli ignorar aquests termes sigui comú parlar, a tots els nivells, de medi rural i de medi urbà. Intentar pal·liar aquest buit a través dels anomenats cursos de postgrau es imprescindible, i més de cara a la nostra futura homologació en el mercat internacional.

2.2.3 Necessitat d'un tractat deontològic

Per complir una de les metes autofixades pel col·lectiu fa ja més de 20 anys (contribuir al perfeccionamient de la societat tot adquirint els coneixements necessaris), el tècnic no només hauria de tenir uns coneixements que el permetessin aconsellar els seus clients tant en l'aspecte tècnic com en l'econòmic (control de mercat, ajudes i subvencions…), cultural, legal o ecològic, hauria de tenir també un tractat deontològic. Un codi que posés l'accent en els deures del tècnic, en la necessitat d'acomplir amb una ètica professional (nombre de visites adient, no ultrapassar volums d'obra impossibles d'atendre…). Només la professionalitat pot proporcionar-nos el respecte social desitjat; només el rigor pot acabar amb la idea de què el tècnic només serveix per emplenar expedients. L'aparellador té una funció social definida (assessorament a l'usuari, defensa del patrimoni natural i cultural…) i la formació hauria de potenciar aquesta conscienciació.

Un carrer de Duesaigües, al Baix Camp

2.2.4 Jornades, congressos, simposis i conferències

La diferents concovatòries de las Jornades de Rehabilitació van poder corregir, en part, la manca de reunions específiques amb què es troben els tècnics interessats en el medi rural a l'hora d'intercamviar experiències, ampliar coneixements, fer balanç dels problemes apareguts en el curs del temps, analitzar les seves causes i proposar solucions. La mancança és tan gran que, per tal de poder afrontar amb garanties els reptes que comporta aquest medi, els tècnics interessats agrairïen, sense dubte, estar degudament informats de totes les jornades, congressos o simposis relacionats amb el tema (Simposi Internacional sobre Agricultura i Medi Rural, Plataforma Rural, Cimera de la Terra, Jornades sobre Paisatgisme i Medi Ambient…)

2.3 Formació de mà d'obra qualificada

Actualment, és un fet a constatar la falta d'operaris qualificats en treballs de rehabilitació i restauració, i si bé sembla que les escoles taller i les cases d'oficis no són, potser, la fòrmula ideal per solucionar aquest problema, també és cert que tenen molt a dir en la formació de tècnics qualificats en la recuperació, promoció i revalorització racional del patrimoni artístic, històric, cultural o natural, i el la restauració i rehabilitació d'entorns urbans o mediambientals. És del tot necessari, doncs, que els col·legis (tan d'arquitectes com d'arquitectes tècnics) donin suport a aquest tipus de centres.

2.4 Producció intel·lectual

L'edició d'una publicació a nivell intercol·legial dedicada al medi rural podria ser de gran ajuda a l'hora de subministrar informació a tots els tècnics ineterssats en el tema (situació actual, problemàtica, ajudes, normatives especials, bibliografia, exposicions, conferències, màsters), de divulgar dades d'interès (tecnologies, materials, inventari de patrimoni, actuacions en aquest marc…), de proporcionar una plataforma de contacte (a nivell estatal i internacional) i de servir d'òrgan de pressió a l'Administració i als medis de comunicació a la recerca d'una més gran sensibilització envers aquest medi. La publicació podria complementarse amb l'edició de llibres, catàlegs, exposicions itinerants, xerrades o qualsevol altre tipus de "trasvase de información que permita que no nos perdamos en esfuerzos aislados" (J.C. Ayats).

3 Expectatives de futur

Hem d'evitar que l'alarmant situació laboral actual, les no gaire bones perspectives, la manca de formació eficient i competitiva i la continua aparició de noves tecnologies i materials ens condueixin al desencís. Les expectatives de futur per al tècnic que treballa en aquest medi: rehabilitació de nuclis d'interès històric-arquitectònic, arquitectura vernàcula, intervencione en paratges d'interès natural i pobles abandonats, turism agrari, habitatges bioclimàtics i aplicació d'energies alternatives, semblen un ventall de possibilitats suficientement ampli com per sntir-nos optimistes de cara al futur. Per tal d'aprofitar-lo hem d'exigir una formació adequada (universitat, cursos de postgrau) i plataformes d'intercanvi (jornads, publicaciones, exposicions, conferències…). Des res servirà tot això, però, si l'Administració no s'esforça en incentivar la rehabilitació en aquest medi a base d'ajudes, subvencions o altres incentius.

4 Conclusions

- Promoure una publicació d'àmbit intercol·legial i estatal, monotemàtica i interactiva, com a eina de pressió, denúncia i informació a tots els nivells sobre el medi rural.
- Potenciar les relacions del col·lectiu a nivell internacional (congressos, jornades de treball o publicacions) com a mitjà d'intercanvi tècnic i cultural.
- Oraganitzar reunions periòdiques (jornades, congressos) orientades al camp de la rehabilitació en el medi rural (conservació del patrimoni natural, arquitectura popular vernàcula, actuacions en nuclis d'interès històric, arquitectònic o en paratges d'interès natural).
- Redacció d'un tractat deontològic de la professió a càrrec d'una comissió del Consejo i establiment de tribunals deontològics que garanteixin un cert grau de professionalització.
- Fomentar la creació de grups de treball (universitats, col·legis) que actuïn en el camp de la rehabilitació en zones rurals con l'establiment de cursos, seminaris o beques orientades a la conservació del patrimoni, amb premis anuals per a activitats d'investigació o actuacions en aquest marc.
- Constatar la necessitat de un major control tècnic i administratiu en les intervencions en aquest marc.
- Creació entre els col·legis professionals i l'administració autonòmica d'un cos específic de servei d'assessorament a municipis o particulars.
- Constatar la falta d'operaris qualificats en treballs de restauració i rehabilitació, reconèixer i donar suport a les escoles taller i les cases d'oficis com a eina més propera per suplir aquesta deficiència.
- Necessitat d'intervenció de l'arquitecte tècnic en diferents àrees de l'ensenyament (medi rural).
- Organitzar exposicions itinerants (no només a nivell col·legial) que recullin actuacions realitzades pels nostres professionals en el camp de la rehabilitació rural.
- Crear una acreditació especial per tal d'exercir en municipis amb interès especial (ecològic, històric-arquitectònic). ●

ALEIX CORT
Arquitecte Tècnic

La construcció

La construcció és l'art o la tècnica de construir. Com a part de l'arquitectura tracta de la realització de les obres tenint en compte que estaran fetes per l'home i per a l'home, les propietats dels materials emprats, les condicions del terreny que les ha de suportar, les possibles accions exteriors sobre l'obra, les tècniques constructives, etc… Comprèn un gran nombre d'activitats diverses que van des de la fabricació dels materials de construcció fins al bastiment de cases, fàbriques i obres públiques.

La construcció pertany a la matèria, és formada per matèria, que concerneix a la naturalesa física de l'home, a les seves necessitats corporals, els seus interessos, etc… : la matèria forma part del conjunt del conjunt d'elements emprats en la construcció d'alguna cosa: és totxo, ferro, fusta, pedra, etc… La matèria és el que conforma els materials, i aquests són els que serveixen per donar forma a qualsevol construcció. Es pot afirmar que no hi ha material dolent si s'utilitza bé, si se li donen l'ús i l'expressió degudes, si s'utilitza amb lògica i racionalitat, sense mentides, sense demanar-li allò que no ens pot donar.

Una edificació es genera per una sèrie de relacions intel·lectuals, físiques i socials, que es concreten en un espai habitable qu té com a suport la construcció: "El treball és fruit de la col·laboració, i aquesta només pot basar-se en l'amor. Per aquesta raó és necessari apartar els que són ferment de l'odi" (Antoni Gaudí). L'estabilitat i seguretat, comuna a qualsevol obra d'arquitectura, s'entén com la seguretat mecànica o estructural que es fa extensible a la protecció contra incendis, un ús i manteniment de la casa còmoda i econòmica, l'aïllament davant dels sorolls, i unes condicions de confort, tant a l'estiu com a l'hivern, són requisits elementals d'una bona construcció.

La construcció i l'arquitectura són art, matèria i esperit, han de ser estímul per als sentiments i una continuació de l'obra que el creador va realitzar a la naturalesa, duta a terme amb llibertat creativa, adquirida mitjançant l'aprenentage disciplinat desl màxims coneixements, que ens portarà a gaudir del plaer del domini virtuós de l'ofici de construir.

Es pot afirmar que no hi ha material dolent si s'utilitza bé, si se li donen l'ús i l'expressió degudes

La justa aspiració humana de viure confortablement es pot resumir en una distribució d'una llar a la nostra mida, segura i còmoda, depenent de l'existència d'un bon projecte i d'una construcció acurada, no abandonant les tècniques iels materials tradicionals, no fent mal ús de les noves i no oblidant la necessària connexió entre l'arquitectura i la construcció. Ambdues coses, l'arquitectura i la construcció, són necessàries alhora, objectiu que han ajudat a aconseguir els mestres d'obres d'abans, els arquitectes d'avui i els paletes de tota la vida: "Perquè una obra sigui bella, calq ue tots els seus elements siguin ajustats en situació, dimensió forma i color" (Antoni Gaudí). ●

MARIÀ CASAS
Arquitecte tècnic

La noblesa setcentista del Camp de Tarragona

La primera consideració que hem de fer en parlar dels nobles setcentistes del Camp de Tarragona és destacar els dos elements que presenta el seu conjunt: a) els llinatges ennoblits en el segle XVII i anteriors, i b) els que adquiriren la noblesa en el decurs del segle XVIII, sota els Borbó. Pel que fa als llinatges que aconseguiren la noblesa amb anterioritat al segle XVIII hem de dir que no tots els existents en el segle XVII aconseguiren creuar la divisòria entre segles per tal com només quaranta-set dels cent setze registrats durant el sis-cents hom els localitza en el segle XVIII, és a dir, el 40%. I val a dir que tots ells havien estat ennoblits en el sis-cents, menys tres –Barberà, Montserrat i Montoliu- la noblesa dels quals era de caràcter immemorial. Els quaranta-sis llinatges anteriors al segle XVIII presenten aquestes característiques:

Llinatge	Categoria nob.	Població	Comarca
Alberic	Ciutadà Honrat	Tarragona	Tarragonès
Barreter	Ciutadà Honrat	Reus	Baix Camp
Barberà	Cavaller	Reus	Baix Camp
Blanxart	Ciutadà Honrat	Alcover	Alt Camp
Benavent	Ciutadà Honrat	Mont-roig	Baix Camp
Borràs	Noble	Tarragona	Tarragonès
Caçador	Cavaller	Alcover	Alt Camp
Canals	Ciutadà Honrat	Tarragona	Tarragonès
Carreres	Ciutadà Honrat	Tarragona	Tarragonès
Casals	Ciutadà Honrat	Tarragona	Tarragonès
Cases (Rafael)	Ciutadà Honrat	Tarragona	Tarragonès
Cases (Antoni)	Ciutadà Honrat	Tarragona	Tarragonès
Claver	Noble	Tarragona	Tarragonès
Compte	Ciutadà Honrat	Reus	Baix Camp
Ferrer	Ciutadà Honrat	Tarragona	Tarragonès
Figuerola	Ciutadà Honrat	Alcover	Alt Camp
Foraster	Ciutadà Honrat	Alcover	Alt Camp
Foraster	Cavaller	Tarragona	Tarragonès
Fort	Ciutadà Honrat	Alforja	Baix Camp
Gendre	Ciutadà Honrat	la Selva del Camp	Baix Camp
Güell	Ciutadà Honrat	Alcover	Alt Camp
Homdedeu	Cavaller	Riudecanyes	B. Camp
Hortoneda	Ciutadà Honrat	Tarragona	Tgonès.
Kies	Cavaller	Vila-seca	Tarragonès
Martí	Ciutadà Honrat	Tarragona	Tarragonès
Montserrat	Cavaller	Alcover	Alt Camp
Montserrat	Títol	Altafulla	Tarragonès
Nebot	Ciutadà Honrat	Riudoms	Baix Camp
Oller	Ciutadà Honrat	Alcover	Alt Camp
Pastor	Ciutadà Honrat	Tarragona	Tarragonès
Pedret	Ciutadà Honrat	Reus	Baix Camp
Peirí	Cavaller	Vilanova d'Escornalbou	Baix Camp
Pontarró	Noble	Vilabella	Alt Camp
Porta	Ciutadà Honrat	Almoster	Baix Camp
Potau	Noble	Tarragona	Tarragonès
Pujol	Ciutadà Honrat	Maspujols	Baix Camp
Prat	Cavaller	Tarragona	Tarragonès
Ricard	Cavaller	Tarragona	Tarragonès
Rosselló	Ciutadà Honrat	Valls	Alt Camp
Segarra	Noble	Valls	Alt Camp
Simó	Ciutadà Honrat	Reus	Baix Camp
Toda	Ciutadà Honrat	Riudoms	Baix Camp
Torner	Ciutadà Honrat	Valls	Alt Camp
Torrell	Cavaller	Mont-roig	Baix Camp
Torrents	Cavaller	Constantí	Tarragonès
Torroja	Ciutadà Honrat	Reus	Baix Camp
Vidal	Noble	Tarragona	Tarragonès

La consideració de la relació precedent permet dir que els quaranta-set llinatges siscentistes que aconsegueixen arribar al segle XVIII gaudien en vint-i-nou casos del privilegi de ciutadà honrat, en onze del de cavaller, en sis del de noble i en un d'un títol: el de marquès de Tamarit. La comarca amb més nobles és el Tarragonès -20- i la que en

El Castell d'Altafulla, amb l'església de Sant Martí a l'esquerra

té menys és l'Alt Camp –11-, enmig se situa el Baix Camp –16.

Per municipis el que concentra el major nombre de nobles és Tarragona amb catorze, el segon lloc correspon a Alcover amb set llinatges, en tercer lloc se situa Reus amb cinc, segueixen Mont-roig del Camp, Riudoms i Valls, cadascun amb dos llinatges nobles entre els seus veïns, i tenen un llinatge Alforja, Almoster, Altafulla, Maspujols, Riudecanyes, la Selva del Camp, Vilanova d'Escornalbou, Vilabella i Vila-seca.

Un bon nombre dels llinatges ennoblits durant el segle XVII ho foren com a premi a la fidelitat que la persona ennoblida mostrà a la causa de Felip III durant la Guerra dels Segadors o com a conseqüència dels privilegis atorgats per aquest rei a poblacions que li havien estat fidels durant el conflicte, com ara Tarragona que rebé, el 1645, el privilegi de poder nomenar un ciutadà honrat cada cinc anys. Aquest és el cas dels llinatges Alberic, Borràs, Caçador, Canals, Carreres, Casals, Cases (Rafael), Cases (Antoni), Claver, Ferrer, Homdedeu, Hortoneda, Martí, Montserrat (marquès de Tamarit), Pedret, Pontarró, Potau, Simó i Torroja; en total dinou llinatges, el 42'22% dels llinatges nobles no setcentistes. Els llinatges d'origen siscentista pertanyen a la pagesia benestant –31'11%-, la burgesia universitària –22'22%- i, molt especialment a la burgesia mercantil –el 42'22%-, atès que els únics que es poden permetre l'obtenció d'un privilegi eren els enriquits i d'aquests, al segle XVII, n'hi hagué molts per tal com els sis-cents, com qualsevol època de depressió, fou un temps de nou-rics. Formen part, en definitiva, del grup de persones que després d'haver-se enriquit, especialment gràcies a les pràcti-

ques mercantils, arrodoneixen la posició capdavantera que ocupen en el municipi respectiu i en el conjunt comarcal amb l'obtenció d'un privilegi nobiliari que certifica públicament el seu èxit i satisfà, a l'ensems, la pruïja que tenen d'esdevenir nobles.

Els nobles creats en el segle XVIII

En el decurs del set-cents un total de 36 camptarragonins aconseguiren esdevenir nobles segons aquesta distribució:

Llinatge	Categoria	Any ennobliment	Població	Comarca
Aixemús	Ciutadà Honrat	1752	Reus	Baix Camp
Alemany	Ciutadà Honrat	1796	Tarragona	Tarragonès
Blai	Ciutadà Honrat	1790	Montbrió del Camp	Baix Camp
Bofarull	Noble	1774	Reus	Baix Camp
Cadenas	Hidalgo	1746	Tarragona	Tarragonès
Cerezo	Ciutadà Honrat	1707	Tarragona	Tarragonès
Dalmau, Francesc	Ciutadà Honrat	1756	Montbrió del Camp	Baix Camp
Dalmau, Pau	Ciutadà Honrat	1797	Reus	Baix Camp
Figueres	Cavaller	1751	Riudoms	Baix Camp
Folc	Cavaller	1752	Vinyols	Baix Camp
Fontanilles	Ciutadà Honrat	1702	Torredembarra	Tarragonès
Freixe	Ciutadà Honrat	1753	Reus	Baix Camp
Galli	Noble	1799	Tarragona	Tarragonès
Garcia	Ciutadà Honrat	1784	Reus	Baix Camp
Gavaldà	Cavaller	1774	Riudoms	Baix Camp
Gimbernat	Noble	1790	Cambrils	Baix Camp
Grases	Ciutadà Honrat	1773	Reus	Baix Camp
Guardiola	Ciutadà Honrat	1793	L'Aleixar	Baix Camp
Gutiérrez de Pando	Hidalgo	1799	Tarragona	Tarragonès
Magrinyà	Ciutadà Honrat	1795	la Selva del Camp	Baix Camp
Marc	CH, C, N	1751,1773	Reus	Baix Camp
Martí (Bernat)	Ciutadà Honrat	1702	Altafulla	Tarragonès
Martí (Antoni)	Noble	1790	Altafulla	Tarragonès
Milà	Ciutadà Honrat	1775	Reus	Baix Camp
Miró, Francesc	Cavaller	1752	Reus	Baix Camp
Miró, Pau	CH, C	1775	Reus	Baix Camp
Morenes	Títol	1790	Tarragona	Tarragonès
Nicolau	Ciutadà Honrat	1773	Reus	Baix Camp
Peirí	Cavaller	1741	Cambrils	Baix Camp
Plana	Cavaller	1701	Vilallonga del Camp	Tarragonès
Ribalta	Ciutadà Honrat	1702	Vilallonga del Camp	Tarragonès
Sabater	Ciutadà Honrat	1780	Reus	Baix Camp
Sunyer	Ciutadà Honrat	1775	Reus	Baix Camp
Vall	Ciutadà Honrat	1798	les Borges del Camp	Baix Camp
Veciana	Ciutadà Honrat	1741	Valls	Alt Camp
Vignau	Ciutadà Honrat	1796	Reus	Baix Camp
Virgili	Hidalgo	1754	Vilallonga del Camp	Tarragonès

Si en cada cas només tenim en compte el privilegi més alt dels trenta-sis llinatges ennoblits en el set-cents -alguns d'ells obtingueren més d'un privilegi- tindrem vint-i-un privilegis de ciutadà honrat, tres d'hidalgo, sis de cavaller, cinc de noble i un títol: el de baró de les Quatre Torres. Ara la comarca amb més llinatges nobles no és pas el Tarragonès ans el Baix Camp amb vint-i-quatre llinatges nobles. El fet que el Baix Camp dobli el nombre de llinatges nous del Tarragonès –12- és una clara manifestació de l'evolució econòmica del Baix Camp que en el segle XVIII esdevé la part més dinàmica del Camp, tot i això la preponderància del Baix Camp resta matisada pel fet que a Tarragona durant el set-cents fixaren la seva residència set llinatges ja ennoblits –Castellarnau,

Castellví, Figuerola, Güell, Queraltó, Sentmenat i Vertamon- el que eleva el nombre de llinatges nobles del Tarragonès a dinou i fa que la diferència no sigui tan considerable.

Crida l'atenció el nombre tant reduït de gent de l'Alt Camp ennoblida per tal com només aconseguí la noblesa el llinatge dels Veciana, hi ha, però, el cas dels Baldric, senyors del Rourell, ennoblits pel rei-arxiduc Carles III, i val a dir que durant el setcents s'establiren a Valls branques dels Cases, Güell i Montserrat.

Origen professional dels nobles creats durant el segle XVIII

Els trenta-sis ennoblits en el decurs del set-cents pertanyen a sis grups professionals per tal com són apotecaris, cirurgians, doctors en dret, funcionaris, hisendats i negociants. D'apotecaris només ni ha un: Carles Morenes i de Caçador. Els cirurgians són tres: Lleonard Galli i Bover, Antoni Gimbernat i Arboç i Pere Virgili i Bellver que constitueixen l'anomenada trilogia de cirurgians del Camp de la qual en fou capdavanter Pere Virgili. Els doctors en dret són cinc: Josep-Francesc Alemany i Massó, Pere Blai i Domènec, Josep Figueres i Gavaldà, Manuel Grases i Sabater i Francesc Miró i Roig. Els funcionaris són tres: Francisco Cadenas Fernández, Antonio Gutiérrez de Pando i Pere Màrtir Veciana i Sevit. Els hisendats són onze: Francesc Dalmau i Mas, Pau Dalmau, Francesc Folc i Lluc, Antoni Gavaldà, Joan Guardiola i Mas, Josep Magrinyà i Girona, Antoni Martí i Gatell, Joan Peirí i Gavaldà, Joan Plana i Queralt, Pere Ribalta i Maties Vall i Nolla. Els negociants són tretze: Francesc Aixemús i Figuerola, Josep Bofarull i Gavaldà, Bonaventura Cerezo i Oliart, Manuel Fontanilles i Esbert, Jaume Freixe i Cabestany, Pere-Joan Garcia i Font, Salvador Marc i Bellver, Bernat Martí i Bellver, Pere Milà i Rosines, Pau Miró i Claveguera, Ramon Nicolau i Ferrer, Bonaventura Sabater i Marc, Francesc Sunyer i Marçal i Manuel Vignau.

Valoració global de la noblesa camptarragonina setcentista

D'entrada cal establir una diferència entre els nobles nascuts nobles i els que no ho eren en néixer per tal com la condició d'homes fets a si mateixos dels segons, així com les virtuts burgeses que atresoren, es fa notar i és entre ells que trobem a les personalitats més destacades com ara Josep Bofarull i Gavaldà, Salvador Marc i Bellver, Antoni Martí i Gatell, Antoni Martí i Franquès, Carles Morenes i de Caçador i Pere Virgili i Bellver, mentre que dels altres només criden l'atenció Josep-Antoni de Castellarnau i Magrinyà i els germans Nebot.

L'estament nobiliari camptarragoní aplegava cinc categories de nobles: els titulats, els nobles del Principat de Catalunya, els cavallers, els hidalgos i els ciutadans honrats. La noblesa titulada només la gaudien els Montserrat i els Morenes, marquesos de Tamarit i barons de les Quatre Torres, respectivament. El conjunt dels nobles comprenia onze llinatges: Borràs, Castellarnau, Claver, Galli, Gimbernat, Marc , Martí (Antoni), Pontarró, Potau, Segarra i Vidal. Els llinatges de cavallers eren catorze: Barberà, Caçador, Figueres, Foraster, Folc, Gavaldà, Homdedeu, Kies, Miró, Montserrat, Peirí, Prat, Ricard i Torrell. Els hidalgos eren tres: Cadenas, Gutiérrez de Pando i Virgili. La resta de llinatges eren ciutadans honrats.

Si separem els Montserrat i els Morenes –quant als titulats-, els Marc, Montoliu, Montserrat i Nicolau –respecte de les rendes senyorials-, els Aixemús, Bofarull, Borràs, Castellarnau, Dalmau, Folc, Martí, Miró, Montserrat (marquesos de Tamarit), Morenes, Segarra, Sunyer, Veciana i Vidal –pel que fa al patrimoni- i les individualitats de Lleonard de Galli, Antoni de Gimbernat i Antoni de Martí i Franquès –pel que fa a la ciència i a la cultura- haurem de convenir que la noblesa setcentista camptarragonina era un conjunt de nobles no titulats, en bona mesura d'origen burgès, que no percep rendes senyorials, que no posseeix grans hisendes, que es veu obligada a treballar per subsistir, que és poc il·lustrada i força conservadora, que es mostra preocupada per les aparences i el protocol, que és respectuosa amb el tron i l'altar, que no fa res o gairebé res per la col·lectivitat, que participa poc o gens ens els esdeveniments del país –com quedà demostrat durant la Guerra Gran-, i que es mostra més aviat decadent, ja que, tot i tenir-se per paradigmàtica i presentar-se com el model que han de seguir els no privilegiats, com a col·lectiu no sabé estar en cap moment a l'altesa del que les circumstàncies del seu temps li demanava. ●

SALVADOR-J. ROVIRA I GÓMEZ
Dr. en Història Moderna
i professor de la URV

Els Ricomà (i II)

Aproximació a una nissaga tarragonina de capitans de la carrera d'Amèrica a cavall entre el segle XVIII i el XIX

JAUME RICOMÀ I MARTÍ

Neix el dia de Nadal de 1784[27]. Contragué matrimoni el 13 d'agost de 1808 amb Gertrudis Pastor, soltera, filla de Josep Pastor, pagès difunt, i de Magdalena Carbonell, vivint. En aquell moment era agregat de pilotí[28]. Un dels testimonis fou Francesc Bargalló, també pilotí de Tarragona.[29]

Com hem vist, l'octubre de 1813, encara domiciliat a Ciutat de Mallorca, pren el comandament de la pollacra "Nuestra Señora del Carmen", d'un registre de 130 tones. El desembre d'aquell any ja la té ancorada al nostre port i armada per anar en cors i mercaderia a Puerto Rico i a l'Havana. L'hi havien noliejat, entre d'altres, Buenaventura Maira i Josep Palau, del Vendrell. Part de la càrrega era aiguardent. Portava de segon el pilotí Marià Rabassa, el qual l'hauria de suplir en cas de mort o accident. També embarcà al seu germà Josep. La tripulació anava a la part, menys el pilot que havia pactat 75 duros mensuals. La dotació era de 17 homes.[30] El seu pare li donà caució, pel lliurament de la patent de cors, per un valor de 6500 lliures.[31]

A partir de 1819, els Ricomà establiren unes relacions de negoci amb Joan Masalles i Cia., de Tarragona

A final de l'any 1814 novament està a punt de salpar cap a Veracruz, amb el mateix vaixell també armat en cors. Embarcà de sobrecàrrec, prèvia l'autorització reial i la fiança corresponent, a Antoni Rosies, negociant del Vendrell, per tal com li havia noliejat gènere per un valor de 159.536 rals de billó.[32] Així mateix portava aiguardent, d'alguns comerciants de Tarragona, al preu de 25 duros la pipa. La marineria pactà la retribució a la part. Ell, com a pilot, cobraria 75 duros mensuals, i designà al pilotí Marià Rabassa com el seu substitut. El seu germà Josep hi figura com a tripulant.[33]

El 23 de desembre rebé de l'autoritat naval la patent de cors, la qual li fou avalada pel seu pare per un import de 60.000 rals de billó.[34] L'any 1816 li tenim documentats dos viatges a Puerto Rico. L'un el gener i l'altre el desembre. Val a dir que ja no va armat en cors. En el primer, els carregadors són del Vendrell i la mercaderia era aiguardent al preu de 19 duros la pipa. En aquesta travessia el seu germà Josep, ja pilotí i en capacitat d'assumir responsabilitats, és anomenat el seu successor en cas de necessitat. [35] En el segon, també porta aiguardent per compte de Pau Borràs, de Torredembarra. El seu pare continua sent el garant de la penyora per l'obtenció de les patents de navegació.[36] El 4 de novembre de 1817 comprà, pel preu de 120 duros, un llaüt d'un registre de 4 tones, dit "Ecce-Homo", al patró de Tarragona Andreu Batlle.[37]

El gener de 1818 segueix pilotant la pollacra i és despatxat per anar a les costes del Mediterrani, i, una vegada més, el seu pare surt com a fiador.[38] El 13 de setembre de 1819 com a propietari de la meitat del bergantí-goleta "Nuestra Señora del Carmen" (a) "El General Castaños", ven el 25% de la mota que hi té invertida a Antoni Martí, mestre de veles de Barcelona, per un import de 1.647 lliures, esdevenint-se el nou soci parçoner d'un octau de l'embarcació.[39]

A partir de 1819 els Ricomà establiren unes relacions de negoci amb Joan Masalles i Cia., de Tarragona, que abastaven: nolis, participació en embarcacions i canvis marítims (aquests darrers més aviat amb quantitats discretes). Aquests lligams es prolonguen fins l'any 1833, segons hem constatat en els llibres de comptabilitat de

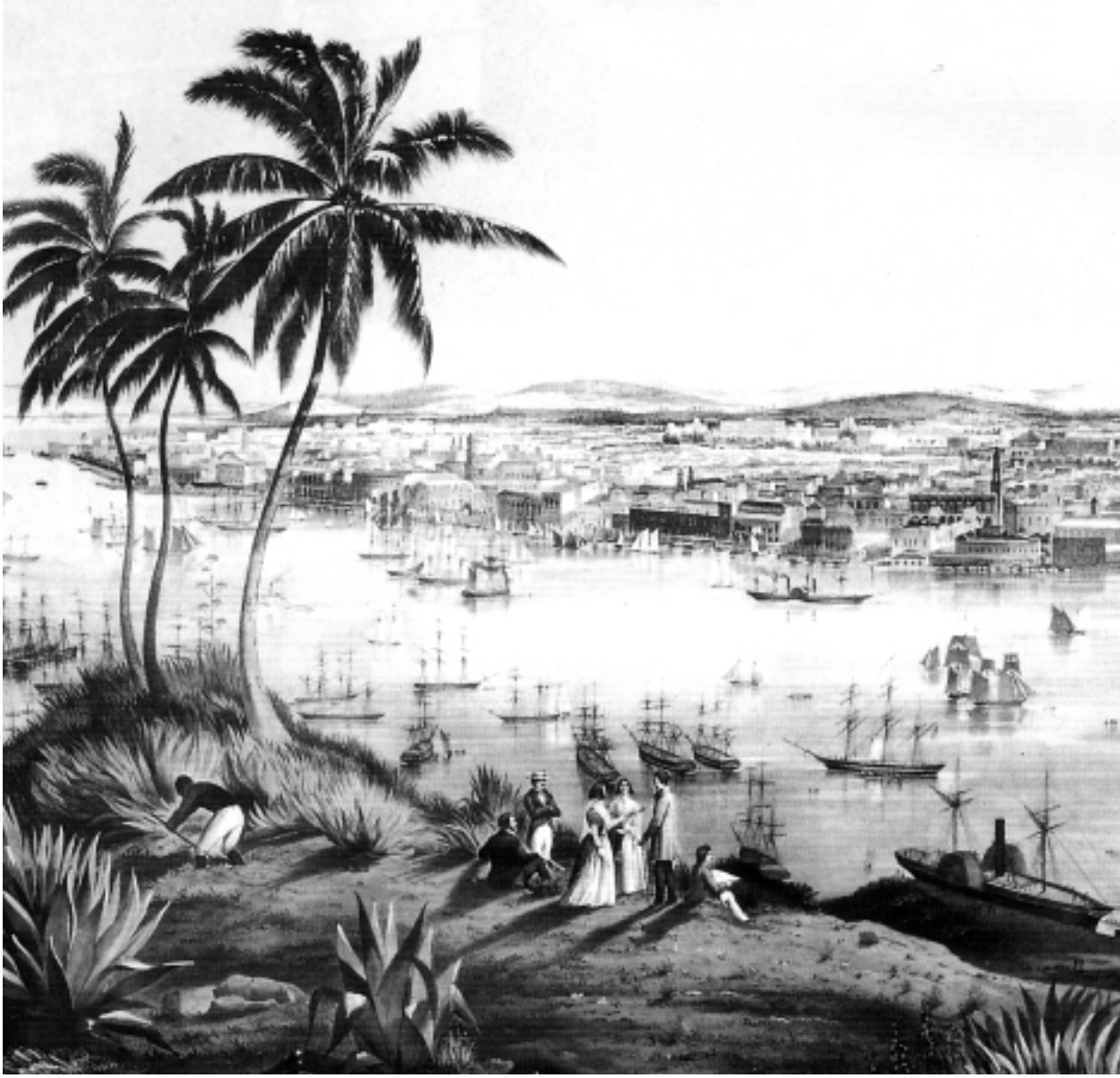

Una imatge del port de l'Havana a mitjans del segle XIX (Catàleg de l'exposició "El sueño de Ultramar")

Masalles, als quals hem tingut accés. L'any 1824 va lliurar a J. Masalles, els beneficis obtinguts per les vendes realitzades a Barcelona, per un import de 255 lliures, 3 sous i 4 diners.[40] L'u de maig de 1827 va rebre de J. Masalles 440 lliures, 8 sous i 8 diners com a soci parçoner de la goleta que es feia construir a Arenys de Mar. L'any següent, el mateix negociant, li entregà 375 lliures, pel viatge que havia d'emprendre a Amèrica.[41] L'octubre de 1829 Masalles manifesta que hi té invertit en la goleta, aleshores aparellada de bergantí, 564 lliures, 7 sous i 6 diners.[42]

L'any 1831 el seu cosí Jaume Ricomà i Guinovart, patró pescador, li reconeix un deute de 420 lliures, obligant-se a abonar-li un interès anual del 6%.[43] A final de gener de 1832 J. Masalles li lliura 800 duros per l'expedició que ha d'emprendre a Sant Tomàs amb el bergantí-goleta "Frazquita". Durant els mesos de juny i agost de 1833 Masalles li aprompta 2.334 duros com a soci del bergantí "Amnistia". [44] El setembre de 1834 donà caució al Gremi de Marejants, de Tarragona, del qual n'era el tresorer.[45] El 6 d'abril de 1835 va vendre un llaüt de sardinals a Josep Brull pel preu de 150 lliures.[46]

El mes de maig de 1857, es va fer construir a les drassanes d'Arenys de Mar un llaüt palangrer de tres tones de port, pel preu de 216 duros, el qual va vendre, al mes d'octubre d'aquell any, al seu germà Francesc per 220 duros.[47]

MARIÀ RICOMÀ I MARTÍ

En el seu exili a les illes Balears, durant la Guerra del Francès, es va inscriure a la matrícula de Maó. El mes d'octubre de 1813 es va fer càrrec del pilotatge de la pollacra "Santa Alberta" i l'u de febrer de l'any següent la té atracada al nostre port a punt d'amollar amarres per anar a Puerto Rico i a l'Havana. Portava de pilot a Josep Puig, com a segon de bord i, en aquest ordre, el seguia el seu cosí germà Vicenç Ricomà. Disposava d'una companyia de 14 homes. La càrrega era aiguardent, al preu de 22 duros la pipa. Els carregadors, a part del propi capità, eren Gabriel Palau i Tomàs Taruño. Dos dies després li van lliurar la patent reial garantida pel seu pare.[48]

El dia 6 de febrer de 1815 té la pollacra armada en cors i es disposa a partir vers l'Havana. En

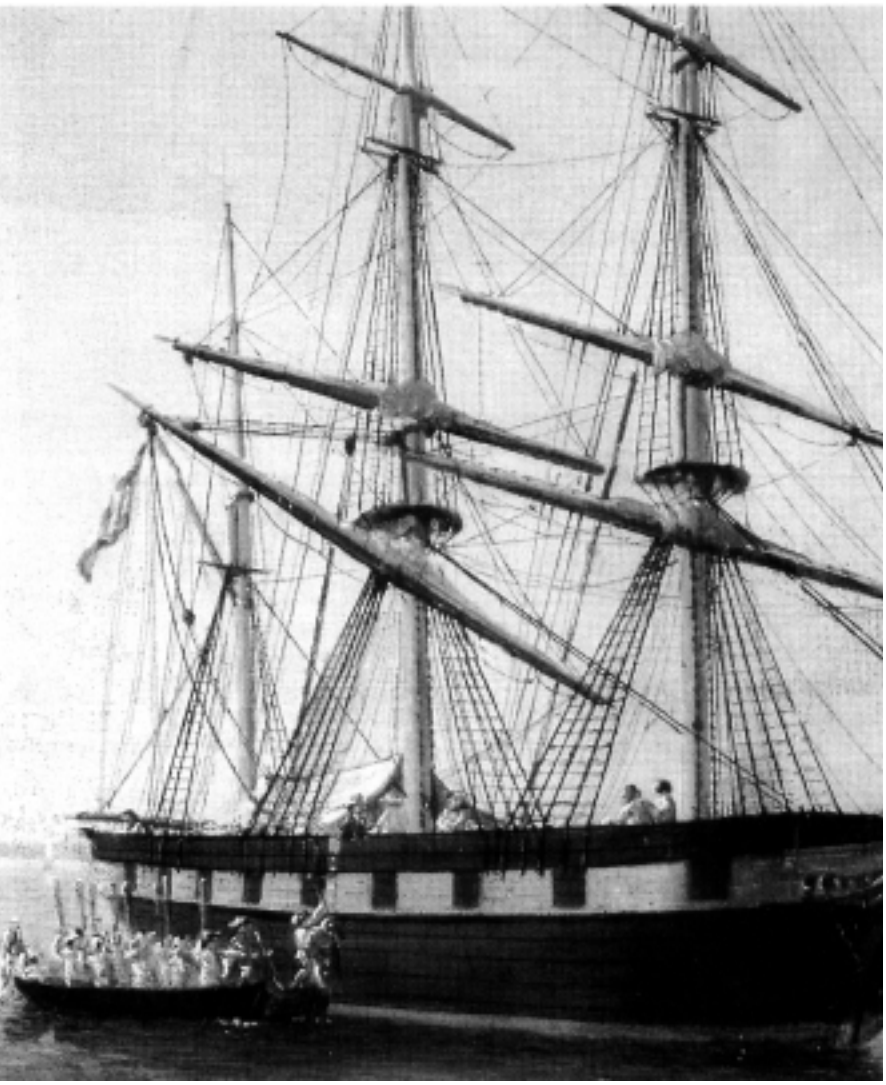

Un dels vaixells que es feien servir en el tràfic cap a Amèrica a una pintura de l'època (Catàleg de l'exposició "Catalunya i Ultramar")

aquest viatge, a part d'ell, li han noliejat Marià Rius i Josep Ventosa. El carregament és aiguardent a 19 duros la pipa. El pilot és el mateix del viatge anterior i també porta al seu cosí Vicenç.[49] Quasi dia per dia, l'u de febrer de 1816, novament es presta a partir cap a l'Havana amb pipes d'aiguardent al preu de 18 duros l'unitat. De pilot en aquesta ocasió portava a Jeroni España. Un dels carregadors fou Pau Borràs. La dotació era 11 homes.[50] Amb data 25 de febrer de 1817, fou despatxat per anar a diferents ports del mediterrani.[51] El mes de setembre d'aquell any signà carta de pagament per haver rebut, dels seus pares i del seu germà Jaume, la quantitat de 1000 lliures en concepte de les llegítimes paternes i maternes.[52]

El març de 1818 va comprar, conjuntament amb el mercader de la nostra ciutat, Tomàs Salvador, una bombarda anomenada "Nuestra Señora del Claustro", d'un port de 30 tones, pel preu de 800 duros, al patró d'aquesta matrícula Pau Rabassa.[53] Al mes següent assumeix el comandament i li és lliurada la patent reial per anar a Galícia. La fiança li atorgà el mateix Salvador.[54] Pocs dies després Tomàs Salvador li donà poder perquè li gestionés la venda de la seva participació en la bombarda.[55] En els llibres de J. Masalles observem que els anys 1819 i 1820 realitzà amb aquest vaixell alguns viatges a Gibraltar i a Cadis. En els d'anada portava aiguardent i vi i, en els de tornada, dogues i cèrcols. Masalles havia adquirit la part de T. Salvador. Les seves relacions, a banda de compartir la copropietat i les comercials, eren d'una molt bona amistat personal segons s'albira en la correspondència que van mantenir.[56]

El 24 de desembre de 1820, com a capità i mestre del bergantí-pollacra "Nuestra Señora del Carmen", signà contracte laboral amb la seva tripulació per anar a Puerto Rico i a l'Havana. La retribució serà a la part. Entre d'altres, li havia noliejat el vaixell Antoni Aloi, comerciant de la nostra ciutat. Transportava pipes d'aiguardent al preu de 18 duros cadascuna[57] i vi i fruits secs per compte de J. Masalles.[58] El juliol de 1821 va vendre a Josep Mates, d'Alella, la seva participació de la bombarda "Nuestra Señora del Claustro", pel preu de 200 duros.[59]

JOSEP RICOMÀ I MARTÍ

Sabem que els dies de mar de navegació oceànica, com agregat, els va fer amb el seu germà Jaume. Amb data 24 d'abril de 1821, ja qualificat com a pilot de la Carrera d'Amèrica, establí capítols matrimonials amb Teresa Malet i Bové, filla de Pau Malet, navegant, i de Gertrudis Bové, de Tarragona. Els pares del nuvi li fan donació de 2000 lliures, roba de casa, la del seu fadrinatge, un cobert de plata i una calaixera. Els de la núvia li entregan 600 lliures, també roba de casa, la del seu fadrinatge, un cobert de plata i una calaixera. El promès com a carta dotal i d'espòlit "per la seva lloable virginitat" li fa donació de 300 lliures.[60] Pocs dies després, el 12 de maig, contragueren matrimoni.[61]

El mes de març de 1822, en concepte de canvi marítim va rebre, de J. Masalles, 468 lliures, 15 sous al premi del 25%, pel viatge que havia d'emprendre, des de Barcelona a Santiago de Cuba, amb el bergantí de la matrícula de Tarragona, "Nuestra Sra. del Carmen" (a) "El General Castaños".6[2]

El matrimoni Ricomà, el dia 16 de març de 1832, manifesta haver cobrat de Gabriel Nolla, mestre ferrer, i de la seva esposa Magdalena Domingo la quantitat de 1300 lliures que els hi devien.[63]

TRÀFIC NEGRER IL·LEGAL

Hem d'assenyalar que l'actuació dels tres ger-

mans, com homes de mar, desapareix sobtadament dels protocols notarials de marina de Tarragona durant el període 1822-1833. Moment en què decideixen iniciar una aliança comercial i naviliera amb Cristòfol Roig i Vidal, fill de Sant Pere de Ribes, establert a la Ciutat Comtal. Una de les seves activitats, a part de la navegació comercial transoceànica i de gran cabotatge convencional, fou el tràfic il·legal de negres (aquest comerç s'havia abolit l'any 1820), utilitzant el port de Barcelona com a base de partida de les expedicions. La motivació econòmica d'emprendre una empresa tant arriscada, ens l'exposa l'historiador Josep M. Fradera quan diu que "... és un expedient clarament pensat per eludir les limitacions del comerç ordinari en les circumstàncies de crisi característica dels anys deu als trenta. I afegeix: "Va consistir en un ambiciós intent de fundar un *establecimiento* en Madagascar, que havia de ser posat en pràctica pels germans Ricomà (...) Entre el 1822 i el 1826 van realitzar quatre o cinc expedicions a Mosengall, però van haver d'abandonar-ho tot en circumstàncies confuses aquell darrer any. A partir d'aquesta data fins el 1836, data de la fallida de l'empresa (...) les expedicions estaran planificades des de Cuba."[64]

Encara que aquesta societat arrencà l'any 1822, hem de tenir en compte que Roig i Vidal, el 1819, compartia la propietat amb Jaume Ricomà del bergantí "Nuestra Señora del Carmen" foli, 34, (probablement aquest bastiment era l'àlies "El General Castaños").[65] La documentació de J. Masalles ens fa avinent aquest tràfic, en un moment que en els coneixements d'embarcament s'hi fa constar qualsevol altra mercaderia per a dissimular l'autèntica càrrega, i també la coneixença d'altres mercats africans, ja que la correspondència que va mantenir Roig amb els Ricomà s'esdevé críptica sobre aquest afer.

El 4 d'abril de 1822 Marià Ricomà capitanejava la pollacra "Nuestra Señora del Carmen" i va rebre de J. Masalles, la quantitat de 468 lliures i 15 sous a canvi marítim al premi del 50%. El viatge era Barcelona-Zanzíbar-l'Havana (Zanzíbar, illa de l'oceà Ìndic, fou un important mercat d'esclaus fins el 1873). Volem destacar que en la comptabilitat del prestador, en la contrapartida del llibre major, l'haver, on feia figurar els beneficis resta en blanc.[66]

L'abril d'aquell any Josep Ricomà es trobava a Veracruz, amb el seu berganti-goleta "Nuestra Señora del Carmen" (a) "El General Castaños".[67]

A principis del mes d'octubre de 1822, Roig informa a Ricomà, pare, que no té notícies dels seus fills Jaume i Marià, encara que suposa han arribat al seu destí i que tardaran bastant en saber quelcom d'ells.[68]

A final de l'any 1823 Jaume i Marià navegaven, per l'oceà Índic, en conserva i al travessar el cap de Bona Esperança un fort temporal els dispersà. Marià desaparegué juntament amb el seu vaixell, la tripulació i la càrrega. En Jaume seguí viatge vers Cuba i a l'arribar a 20 llegües (60 milles nàutiques)

Les actuacions dels germans Ricomà com a homes de mar desapareixen dels protocols de marina entre 1822 i 1833

de l'Havana un bergantí-goleta insurgent armat amb sis canons de 8 i un de colissa de 18 amb una dotació de 110 homes el va capturar i el lliurà a un navili angles, el qual el va conduir a aquell port. Poc després, Cristòfol Roig, es planyia del fracàs de l'expedició, manifestant que en cas d'haver reexit ..." el cargamento que llevavan huvieran echo un negocio pocas veces visto"...

Per acabar d'adobar-ho Josep Ricomà es trobava pres, en un port de jurisdicció francesa, esperant el veredicte del tribunal per a saber si la captura era legal o no. [69] Llegir entre línies algunes cartes que Roig va trametre als Ricomà, durant l'any 1826, en permet entreveure les grans dificultats que van tenir per a intentar constituir a Mosengall la factoria negrera, la qual acabar en un fiasco. Es lamenta de la persecució, cada dia en augment,

A partir d'algunes cartes, podem veure les dificultats d'establir una factoria negrera a Mosengall, la qual no prosperà

dels vaixells espanyols, i encareix als capitans prenguin totes les precaucions imaginables per a poder importa, des de Cuba, els capitals acumulats pels beneficis, diversificant el risc noliejant un mínim de tres vaixells, amb cacau, sucre i d'altres productes. Una d'aquestes embarcacions fou el "Restaurador", armada en cors i menada per Jaume Ricomà, el qual amb 53 dies de navegació va arribar a La Corunya. Aleshores s'havia d'asse-

gurar l'escorta d'un navili de guerra per anar fins a Cadis, i d'aquest port fins a Barcelona ho havia de fer tot sol. Era tant aclaparadora, en aquell moment de l'estiu, l'activitat corsària a l'estret que li recomana romangui a La Corunya fins l'inici de l'hivern, moment en què disminuirien les escomeses.

El juny de 1826 Josep Ricomà es trobava inactiu i Crisfòfol Roig li ofereix per anar de segon o de pilot de pràctica en una embarcació estrangera que té previst salpar cap a Campeche (Mèxic), amb un salari mensual de 25/30 duros. Aquell mateix mes, Roig notificà a Jaume Ricomà que ja havia trobat feina de cuiner, en un vaixell rus, per al negre que li va oferir en la seva visita a Tarragona.

Dos anys més tard, el 1828, i seguint amb l'intent d'interpretació dels textos epistolars enigmàtics, creiem que van fer servir el recurs d'altres pavellons per continuar el tràfic, a pesar de la creixent repressió britànica, que els obligava al pagament d'unes elevades primes d'assegurances. Malgrat que no hem pugut establir cap mena de relació amb el negoci esclavista, el comerciant tarragoní Jacob Theilig, el mes d'agost d'aquell any sol.licità a Roig i Vidal les pòlisses d'assegurances que cubrien una expedició a Madagascar amb els vaixells dels Ricomà.

Amb data 2 de desembre de 1829 J. Masalles té anotades en el deure del llibre major, a nom de Jaume Ricomà, una entrega de 375 lliures "por un recibo que intereso en efectivo a las expediciones de Africa según consta firmado por D. Cl. Roig i Vidal, de Barcelona". Durant els anys 1830, 1832 i 1833 Masalles va rebre diners del repartiment dels guanys de tres expedicions, segons els assentaments fets a l'haver del mateix compte. Malgrat la migradesa de l'inversió i de la poca informació que disposem d'aquests viatges, creiem que els beneficis eren importants, atenent que, en aquest cas, el saldo era molt favorable. Tots els pagaments els hi va fer Roig i Vidal.[70]

El 1838, la junta d'administradors de la fallida de Cristòfol Roig i Vidal, reconeixen a Jaume i a Josep Ricomà, i aquest darrer també com a capità del bergantí "Cid", com a creditors.[71]

JOSEP MARIA SANET I JOVÉ

NOTES

27 - AHAT. Llibre 17 de baptismes de la Catedral, f. 300v
28 - Seguint a l'historiador local Adolf Alegret, possiblement els tres germans Ricomà es van graduar a l'Escola Nàutica de Tarragona. A. Alegret. Tarragona a través del siglo XIX, 1924, p. 53.
29 - AHAT. Llibre 13 de matrimonis de la Catedral, f. 175.
30 - AHT. PT. Reg. 926, f. 370-371.
31 - AHT. PT. Reg. 926, f. 375.
32 - AHT. PT. Reg. 927, f. 41-42.
33 - AHT. PT. Reg. 927, f. 324-325.
34 - AHT, PT. Reg. 927, f. 326-327
35 - AHT. PT. Reg. 929, f. 12-15.
36 - AHT. PT. Reg. 929, f. 340-343.
37 - AHT. PT. Reg. 929, f. 190-191.
38 - AHT. PT. Reg. 929, f. 5
39 - AHT. PT. Reg. 928, f. 122.
40 - AHAT. Fons documental Cia. de Joan Masalles. Capsa 7.
41 - AHAT. Fons documental Cia. de Joan Masalles. Capsa 1.
42 - AHAT. Fons documental Cia. de Joan Masalles. Capsa 1.
43 - AHT. PT. Reg. 965, f. 64v-65.
44 - AHAT. Fons documental Cia. de Joan Masalles. Capsa 8.
45 - AHT. PT. Reg. 6765, f. 48.
46 - AHT. PT. Reg. 6765, f. 9.
47- AHT. PT. Reg. 6765, f. 25.
48 - AHT. PT. Reg. 927, f. 33,34 i 36.
49 - AHT. PT. Reg. 927, f. 11,12.
50 - AHT. PT. Reg. 929, f. 18,19.
51- AHT. PT. Reg. 929, f. 45,46.
52 - AHT. PT. Reg. 785, f. 410.
53 - AHT. PT. Reg. 929, f. 37.
54 - AHT. PT. Reg. 929, f. 46,47.
55 - AHT. PT. Reg. 935, f. 55.
56 - AHAT. Fons documental Cia. Comercial de Joan Masalles. Capsa 5.
57 - AHT. PT. Reg. 928, f. 128-130.
58 - AHAT. Fons documental Cia. Comercial de Joan Masalles. Capsa 5.
59 - AHT. PT. Reg. 929, f. 67-69.
60 - AHT. PT. Reg. 974, f. 119-123.
61 - AHAT. Llibre 14 de matrimonis de la Catedral, f. 216v.
62 - AHAT. Fons documental Cia. Comercial de Joan Masalles, Capsa 7.
63 - AHT. PT. Reg. 965, f. 55.
64 - FRADERA, Josep M., Catalunya i Cuba en el segle XIX: el comerç d'esclaus. L'Avenç 75, 1984, p. 44.
65 - Museu Marítim de Barcelona. Registre de vaixells i naviliers del segle XIX. Centre de documentació marítima.
66 - AHAT. Fons documental Cia. de Joan Masalles. Caixa 7.
67 - AHMB. Fons documental Cristòfol Roig. B.793.
68 - AHMB. Fons documental Cristòfol Roig. B-793.
69 - AHMB. Fons comercial Cristòfol Roig. B.795.
70 - AHAT. Fons documental Cia. de Joan Masalles. Capsa 8.
71 - AHMB. Fons comercial Cristòfol Roig. B.830.

www.porttarragona.es
Port de Tarragona
Autoritat Portuària de Tarragona

Planejament urbanístic, edificació i medi ambient: la seva problemàtica jurídica (I)

Generalment, parlar de medi ambient és un tema que a tots preocupa, però, segons amb la matèria que es relaciona, aquesta preocupació canvia perquè pot afectar als interessos propis, com és el cas de l'urbanisme, i sobretot en l'edificació, ja que existeix la conscienciació generalitzada que respecte al medi ambient, comporta pèrdua de comoditats, quan no és així, sinó tot el contrari.

La Carta de Ciutats i Viles Europees cap a la Sostenibilitat, del 1994, és un dels documents fonamentals

És a dir, la preocupació medioambiental, sorgeix al 1972 a la Conferència d'Estocolm, on, per primera vegada, internacionalment, es debat la protecció i millora del medi ambient i la seva influència en el desenvolupament econòmic i prosperitat dels Estats.

La preocupació augmenta, i sorgeixen posteriors conferències, l'any 1992, la Cimera de la Terra; l'any 2000, l'Assemblea General de les Nacions Unides; i al 2002, la Cimera Mundial per al Desenvolupament Sostenible de Johannesburg. En totes elles es debat la problemàtica ambiental, arribant a la conclusió, que per arribar a una solució no és suficient la voluntat, sinó que ha d'ésser un treball de tots.

Relacionant-ho amb l'urbanisme, matèria marcada des del seu inici, des del planejament del sòl fins la seva edificació, comporta que la normativa ha de determinar els criteris a seguir, criteris bàsics que seran determinats per la normativa europea, i transposada i desenvolupada per la normativa estatal, autonòmica i local al cas concret.

Analitzar la problemàtica jurídica de protecció ambiental en el planejament urbanístic i l'edificació, s'ha de començar a partir de la normativa europea, i trobem la Carta de Ciutats i Viles Europees cap a la Sostenibilitat (la Carta d'Aalborg) (1994), que determina unes pautes de conducta genèrica, per tal que els Estats hi treballin per aconseguir una vida humana sostenible, i sorgeix la voluntat de treballar per a un desenvolupament sostenible, un desenvolupament capaç de satisfer les necessitats actuals sense comprometre els recursos i les possibilitats de les futures generacions; i aconseguir una sostenibilitat ambiental, un manteniment dels béns naturals davant l'augment de població, que comporta un augment del consum dels recursos naturals i l'emissió i producció de residus.

Basant-nos en temes urbanístics, la pròpia Carta d'Aalborg estableix principis en els quals determina el desenvolupament de polítiques de planificació del sòl, on es potenciï els criteris ambientals, com pot ser desenvolupar el transport ecològic, destinant part del sòl a aquest tipus de transport (per exemple, potenciar l'ús de la bicicleta, destinar una part del sòl a carrils per anar en bicicleta), i que ha d'ésser l'Administració local, coneixedora directa de la situació del seu entorn, la que ha d'establir instruments per tal d'aconseguir una sostenibilitat ambiental. I entre altres instruments, la Carta d'Aalborg en proposa l'Agenda 21 Local i els plans d'acció local.

De pla d'acció local, trobem, el Sisè Programa d'Acció Comunitària en Matèria de Medi Ambient, que té com a objectiu l'avaluació de la situació en el medi ambient, fomentant la integració de les preocupacions medioambientals en totes les polítiques comunitàries, i contribuint en la realització del desenvolupament sostenible,

posant els esforços per aconseguir els objectius i les fites medioambientals ja establertes. Vista la normativa europea en matèria de medi ambient, la seva plasmació en la normativa espanyola, és en concret en l'art. 45 de la Constitució Espanyola, dret al Medi Ambient.

El Tribunal Constitucional defineix medi ambient com un conjunt de circumstàncies físiques, culturals, econòmiques i socials que envolten a les persones oferint un conjunt de possibilitats per fer la seva vida. Per tant, amb el citat article, s'estableix el dret a gaudir d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona; un principi rector que encomana als ens públics la seva protecció; i 3 funcions de protecció: prevenir, restaurar i promocionar. Tot i així, el Tribunal Constitucional no ha considerat el medi ambient no com a un Dret sinó com a un Bé constitucionalment protegit, i per tant, l'operativitat del medi ambient dependrà del legislador corresponent.

Vista l'argumentació, a nivell europeu i estatal, del concepte de medi ambient i de desenvolupament sostenible, analitzar la seva aplicació en el planejament urbanístic i l'edificació, a nivell sectorial, és començar, primerament, a nivell europeu. El que es pretén amb el planejament sostenible és donar un sistema d'indicadors, amb els quals es permet fixar els objectius mesurables i comprovar el grau de compliment dels objectius durant la vigència del pla.

A nivell europeu trobem, la Directiva 2001/42/CE del Parlament Europeu i del Consell de 27 de juny de 2001, relativa a l'avaluació dels efectes determinant plans i programes en el medi ambient. Exigeix una avaluació ambiental a plans i programes d'àmbits diversos (Annexos I, II i a determinar pels Estats Membres de l'Annex III), marcant els principis generals per dur-ho a terme, i que siguin incorporats als procediments ja existents en els Estats Membres, però cedint als estats Membres una flexibilitat al moment d'establir procediments i metodologies per a l'avaluació.

El procediment a seguir és, partint d'un pla o programa d'ordenació del territori d'una ciutat, durant la preparació i abans de l'adopció de la tramitació del procediment, és precís elaborar un informe ambiental, on hi constarà la informació que es consideri raonablement necessària, tenint en compte tots els coneixements, mètodes d'avaluació de determinats aspectes, perquè sigui la més adequada en les fases diferents del procediment, per evitar la seva repetició. Durant el seu procediment, el pla o programa, s'haurà de posar a disposició de les autoritats i del públic destinatari afectat o susceptible de ser afectat, perquè puguin expressar les seves observacions al respecte. I seran els Estats Membres, els que determinaran les modalitats d'informació i consulta, i els terminis suficients per expressar-se, abans de l'adopció o tramitació del procediment legislatiu.

Vist el pla d'acció, que determina el procediment a seguir per una avaluació ambiental, i on estableix la importància de la participació del públic afectat pel pla a desenvolupar. Si aquesta participació no és respectada durant el procediment d'elaboració, a nivell europeu trobem, la Directiva 2003/35/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de maig de 2003, pel qual s'estableixen les mesures per la participació del públic en l'elaboració de determinats plans i programes relacionats amb el medi ambient i l'accés a la justícia.

L'objectiu és una millora de la participació del públic en l'elaboració de determinats plans i programes medioambientals, i seran els Estats membres que velaran i garantiran que s'informi al públic, per tots els mitjans que siguin necessaris, perquè des del principi de la preparació, modificació, revisió del pla o programa, puguin expressar les seves observacions en el que consideri necessari.

Davant d'una vulneració, determina el procediment a seguir per presentar recurs davant els tribunals de justícia, per impugnar la legalitat del pla o programa referent a la participació del públic, amb la possibilitat d'interposar un recurs administratiu previ; essent tramitats amb celeritat i no essent onerosos; i posada a informació del públic tot el referent als recursos interposats.

I també trobem, l'Agenda 21, instrument de planificació estratègica, per avançar cap a la sostenibilitat des de l'àmbit local, i satisfer les necessitats dels ciutadans i comprometre's per satisfer les necessitats de les generacions futures. I amb la Carta d'Aalborg, els Estats, es comprometen a desenvolupar les seves Agendes 21 Local.

Vist l'argumentat, a nivell europeu es reflexa una voluntat de treballar per aconseguir un desenvolupament sostenible i una sostenibilitat ambiental, determinant aspectes concrets de treball, aquests són transposats a la normativa estatal, adaptantlos a la situació concreta, que seran analitzats en posteriors capítols. ●

MÍRIAM FERRER FERNÁNDEZ
Llicenciada en Dret

Columbaris i colomars

A l´antiga Grècia i a Roma es criaven coloms per a diverses destinacions, des de les culinàries fins a les rituals, així com també per a enviar missatges sobretot en campanyes bèl·liques. El clàssic Columela en la seva famosa obra "De Re Rustica" en què parla d´agricultura descriu admirablement i precisa els costums dels coloms domèstics i dels ferèstecs o tudons i explica la manera exacta de disposar els colomars per poder fer nèixer, arreçerar i engreixar els coloms.

Com no podia ser d´altre forma, de la paraula columba, colom o coloma, se'n deriva el mot columbarium que és el colomar. Però aquesta paraula també es feia servir per designar els recintes o construccions que disposaven de petites fornícules semblants als nius dels colomars on s´hi guardaven les cendres dels difunts després de la seva cremació. Aquests edificis acostumaven a ser de força alçada amb una planta sovint estreta i allargada.

Tenim la sort de poder contemplar un columbari romà a Vila-rodona (Alt Camp). Malgrat que tingui tants anys i que, tal com va passar amb la meravella de Centcelles a Constantí, també el columbari de Vila-rodona va formar part d´una masia amb corral, estable i era al costat, s´ha pogut rehabilitar de manera que ens podem fer càrrec perfectament de la seva estructura, volum i aparença tant a l´exterior com a l´interior. Les parets de carreus petits amb columnes adossades descansant sobre una base d´arquacions suportaven una volta de canó que estaria acabada amb una coberta de tegulae i imbrices semblant a la que he dibuixat. A dins de la cel·la hi havien les fornícules amb les urnes funeràries i un absis semicircular amb la representació d´una deitat.

Passada l´època clàssica i arribant a la que s´anomena edat mitjana els colomars van adquirir una gran importància. Els senyors feudals es van reservar el dret de tenir colomars o de concedir-lo escadusserament a algun dels seus vassalls. Els bisbes incloïen els colomers rurals entre les coses que queien sota la Pau i Treva de Déu.

A les vinyes del Penedès han quedat restes isolades d´alguns d´aquells colomars medievals. Són de planta rectangular o quadrada i a l´interior hi ha els forats on hi niaven els coloms. Inicialment l´arqueòleg Pere Giró va creure que eren columbaris romans. Sembla però que són colomers de l´edat mitjana. Els quatre més interessants són les Torrotes de Pasteres i de Can Pinya, el de l´Arboçar de Baix i el Mas Pigot.

Al nucli antic de Marmellar (El Montmell), hi ha una casa molt antiga abandonada com totes les d´aquell poblet. Tota la façana de pedra que mira a ponent, d´una alçada d´uns vuit metres, constitueix un colomar. Està plena de forats o finestretes amb les cornises o reposadors per a posar-s´hi els coloms. Es una llàstima que no es faci res per conservar aquest colomar antiquíssim i singular.

L´any 1617 Fra Miquel Agustí publicà el *Llibre dels secrets de agricultura casa rustica i pastoril*. És un llibre molt agradable i amè on podem fruir del català de l´època i de la prosa barroca de llavors, així com ens enterem d´una gran quantitat d´aspectes dels edificis rurals, conreus, plantes i animals domèstics. En referència a la cria de coloms hi diu quant a la construcció del colomar : "Formareu y adressareu una torre macissa per Colomer junt a la casa de la campanya prop de aygua, a un vol o dos del Colomer : perque aportant la aygua lo Colom als Colomins nos puga escalfar : per que es cosa certa que lo mascle y famella covan alternativament, y mentres la hu es fora a menjar, lo altre se entrete sobre los ous, y axi mateix fan en la custodia dels Colomins, fins que poden exir del niu".

"No convé que lo Colomer sia del tot ubert de la part de Llevant, sino que participia de la part de migjorn, y que tinga la finestra de aquexa part, pera rebra alguna calor al Colomer al hivern : y conve que lo sostre del Colomer alt y baix sia ben cubert y simentat que los Coloms nol pugan gratar, y ben enlluyts de dintre de Guix, y regonexer-

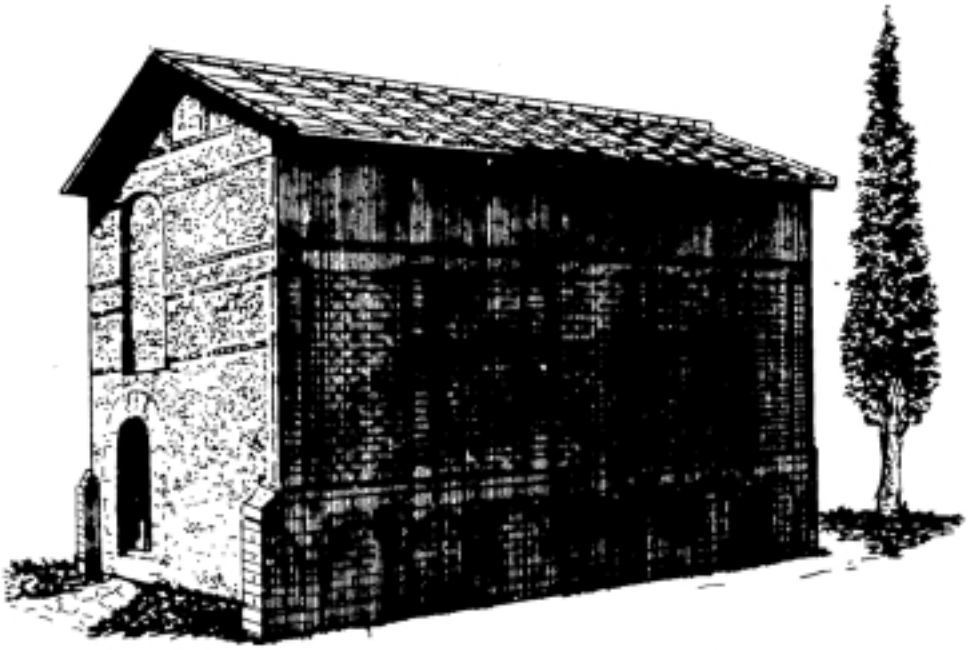

Columbari romà de Vila-rodona (Alt Camp)

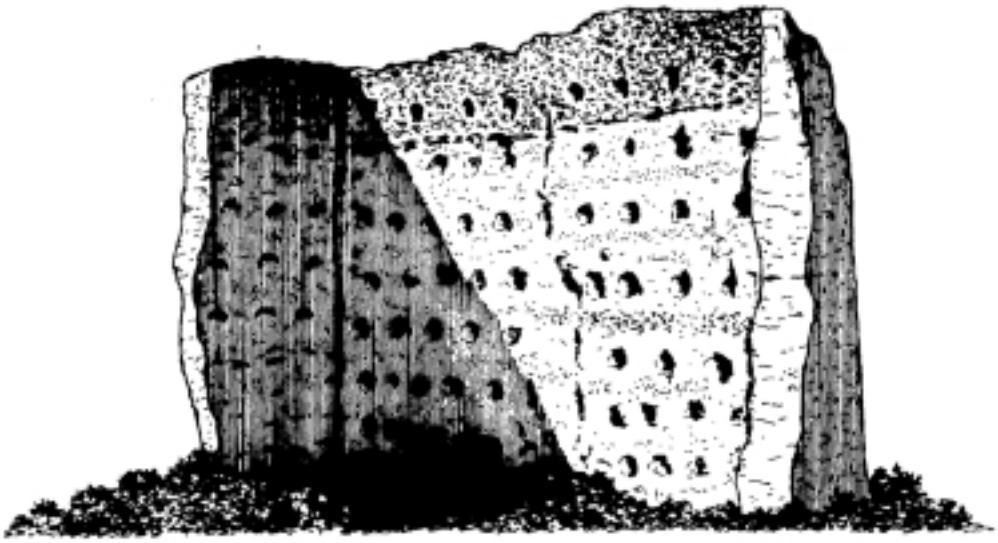

Restes d'un colomar medieval a l Arboçar de Baix (Avinyonet)

Dibuix a tinta original de l'autor

lo sovint que les Serps, Mustelas y Ratas noy pugan entrar, perque sols rebatuts de Morter de Cals los serveix de escala per entar hi los animals que los danyen. Per evitar aquest perill fareu al entorn del Colomer de part de fora dos cintas de cornisas de pedra tallada ben llisa, o de pedra vedriada, la una de les dites cintures enves lo mig del Colomer, y la altra justament desobre la finestra per la qual entren los Coloms, per la qual cornisa poran anar los Coloms y passejarse per alli".

El senyor de la Bisbal tenia el seu colomar situat al Camp del Colomer vora el camí de Sansuies en una peça de terra que pertanyia directament a la Heretat del Castell. En el capbreu de 1696 s´hi anomenen dos colomers més dins del terme que el feudal bisbalenc havia tingut a bé deixar construir a dos dels principals terratinents. L´un era a la Costa i l´altre a la hisenda de can Coral de l´Ortigós. Després de la revolució francesa de finals del segle divuit, tant a França com al nostre país molts colomars van ser destruits ja que se'ls considerava com un dels signes de l´enutjós domini de la noblesa. Parlem d'un colomar modern. A finals del segle dinou en Daniel Freixa Martí comprà l´espai que quedava de l´antic hort i verger del senyor de la Bisbal. El terreny que durant segles havia bastit de fruites i hortalisses

Colomar als jardins de Cal Juanito (La Bisbal del Penedès)

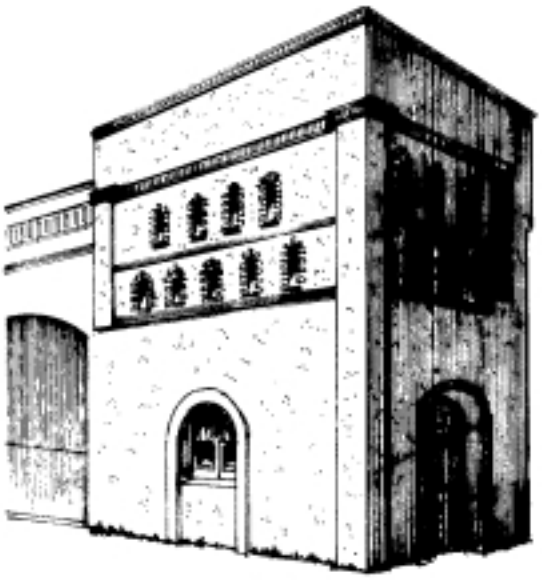

Alçat colomar

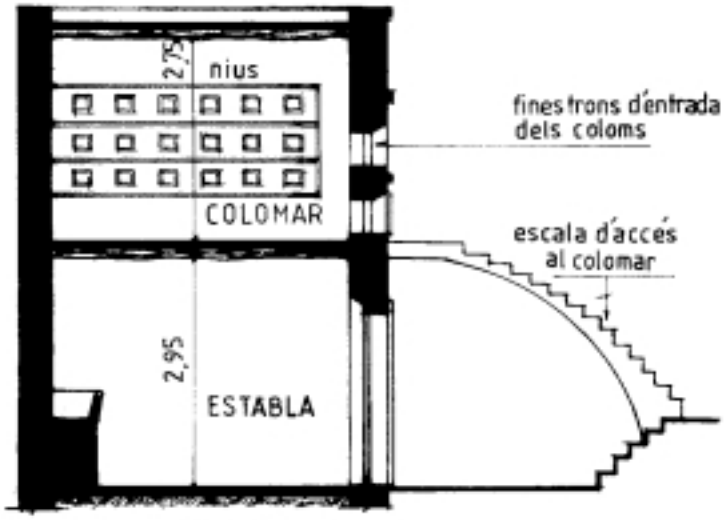

Secció E. 1:100

DETALL FINESTRÓ D'ENTRADA DELS COLOMS E.1:20

DETALL REPOSADOR DELS COLOMS A LA BARANA E.1:20

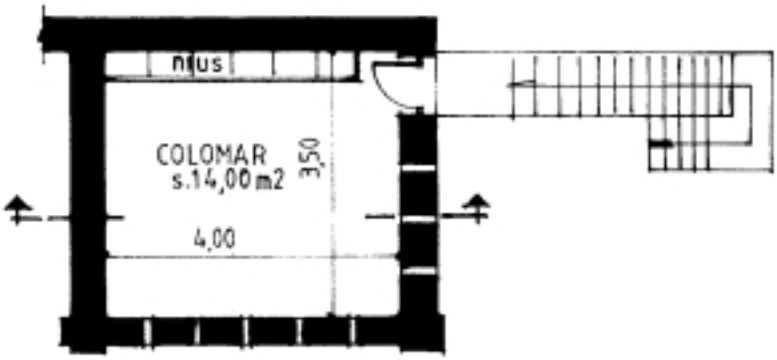

Planta E. 1:100

Dibuix a tinta original de l'autor

als propietaris del lloc i que a l´ensems disposava d´un àmbit ajardinat per al repòs i esbarjo d´aquella família noble, però que llavors estava abandonat.

En Daniel Freixa aixecà una casa nova amb terrasses i una escala senyorial per baixar al jardí. Dins del gran espai d´aquell solar s´hi projectà i construí un programa arquitectònic de gran abast amb porxos coberts, estable, celler, diversos pavellons, bassa, molí de vent i una glorieta romàntica. En certa manera es va recobrar l´esplendor dels segles setze i disset quan la familia noble dels Albà arribà al màxim del seu poder. Potser per això, sobre l´espai de l´estable s´hi edificà també un colomar. No hi podia faltar un dels símbols més evidents de l´antic domini feudal. El pavelló del costat on hi havia un celler i espai per elaborar mel es va rematar amb una barana on hi havien 53 forats o reposadors pels coloms. Les columnes adossades del colomar i del pavelló lateral els fan assemblar a l´antic columbari romà de Vila-rodona. Ben segur que l´arquitecte o el mestre d´obres que va aixecar aquestes construccions bisbalenques no ho van buscar això, però hi ha tradicions arquitectòniques que perduren al llarg dels segles. ●

(Nota de la Redacció: B. Català també és l'autor de l'article "Camins", publicat en el número anterior)

BENJAMÍ CATALÀ
Arquitecte tècnic

Promociones JOSÉ LUIS, S.A.

Des de 1962 construïm a Tarragona
SEMPRE MIRANT CAP AL FUTUR

Av. Roma, 6A esq. Dr. Battestini
43005 TARRAGONA
Tel.: 977 217 950 · Fax: 977 240 664
E-mail: promjl@tinet.org

laboratori d'assaigs

del Centre d'Investigació Tecnològica i Assaig de Materials S.A.U.

COL·LEGI D'ARQUITECTES TÈCNICS DE TARRAGONA

Tel.: 977 547 909 · Fax: 977 547 847
Pol. Industrial Francolí · Parcel·la 15, núm. 5-A
43006 · TARRAGONA
citam-sa@terra.es

LABORATORI ACREDITAT

El nostre servei garanteix
la qualitat de l'obra

La construcció romana (3)

Els ordres arquitectònics - 1

Així com els ordres arquitectònics grecs eren essencialment estructurals i constructius, entre els romans van passar a ser, quasi sempre, una decoració. La vestidura ornada d'un edifici. A més a més dels ordres grecs, els romans en van emprar dos més: el Toscà i el Compost. Encara que l'ordre més emprat en els temples és el Corinti i en altres tipus de construccions el Jònic. Al parlar d'arquitectura romana cal referir-se a Vitruvi, ja que amb "Els deu llibres d'arquitectura" és quasi l'únic referent que tenim d'aquella època. Va ser Vignola en el Renaixement qui va establir les proporcions de cada ordre. El resultat va donar lloc als cinc ordres coneguts: Toscà, Dòric, Jònic, Corinti i Compost.

El mòdul, unitat de mesura que serveix d'escala a l'hora de dibuixar i construir els ordres arquitectònics, és diferent de l'emprat pels grecs. La unitat de mesura dels romans és el radi del fust, mesurat en la part inferior. Aquest mòdul es divideix en dotze parts iguals per als ordres Toscà i Dòric, i en divuit parts per als Jònic, Corinti i Compost. En l'arquitectura romana, apareix un element nou no emprat en Grècia, el pedestal. No és un element determinant d'un ordre i per tant no és imprescindible. Bàsicament i excepte en l'ordre Toscà, el pedestal és quasi igual en tots els demés ordres.

L'ORDRE TOSCÀ

És el més senzill i sòlid. Es caracteritza per la força i la manca d'ornaments. L'escala del mòdul es divideix en 12 parts. L'alçada total de l'ordre sense pedestal es de 17 mòduls i 6 parts. L'intercolumni està a 6m 8p.

El pedestal (4m 8p)
Està format per: sòcol, el dau i la cornisa.
El sòcol: sòcol (5p) i un filet (1p).
El dau: (3m 8p).
La cornisa: taló (4p) i un filet (2p).
La columna (14m)
Formada per la basa, el fust i el capitell.
La basa (1m): un plint (6p), un toro (5p) i un filet (1p).
El fust (12m) (no té estries): un imòscap, una part recta (4m) i l'entasis. Les motllures superiors formades per un astràgal (bordó més filet).
El capitell (1m): collarí (4p), un filet o anella (1p), l'equí (3p), l'àbac (3p) i un listel (1p).

L'entaulament (3m 6p)
En principi és de fusta i no existeix diferència entre l'arquitrau i el fris. Posteriorment l'arquitrau és d'una peça rematada amb un filet. El fris es llis. La cornisa està formada per un taló, un filet, una cella, un astràgal i un quart de cercle.

El frontó
Està situat molt a l'interior i queda en segon terme.

L'ORDRE DÒRIC

Poc emprat pels romans. L'escala del mòdul es divideix en 12 parts. L'alçada total de l'ordre sense pedestal és de 20 mòduls. L'intercolumni està a 7,5 mòduls.

El pedestal (5m 4p)
Està format per: sòcol (10p), el dau (4m) i la cornisa (6p).
El sòcol: un sòcol, un plint, un taló, un bordó i un filet.
La cornisa: un cimaci, una cella, un filet, un quart de cercle i un filet.

La columna (16m)
Com la grega, però amb 20 estries. Formada per la basa (1m), fust (14m) i capitell (1m).
La basa (1m): un plint (6p), un toro (4p), un bordó (1,5p) i un filet (0,5p).
El fust (12m) (té 20 estries): un imòscap, una part recta (4m) i l'éntasis fins les motllures superiors formades per un astràgal.
El capitell (1m): un collarí (3,5p), l'astràgal (1'5p), l'equí (2,5p), un plint (2,5), el cimaci (1,5p) i el filet (0,5p).

L'entaulament (4m)
Està format per l'arquitrau (1m), el fris (1m 6p) i la cornisa (1m 6p).
L'arquitrau: format per dos frontals (4m 6p) i una faixa o tenia (2p) d'on penja un filet anomenat

regula amb les gotes.
El fris: damunt de les gotes tenim els tríglifs.
La cornisa: una banda (2p) forma damunt dels tríglifs un capitell, un filet (0,5p), un equí (2p), una banda amb modillons o mútuls (3,5p), un cimaci petit (1p), una banda (3,5p), un cimaci petit (1p), un filet (0,5p), un cimaci (3p) i un filet (1p).

ANTONI BLADÉ
Arquitecte tècnic - Professor de Construcció

Novedades en el Dreamweaver

Como ocurre todos los años, todos los monstruos del software renuevan sus caballitos de batalla. Y éste es el caso de Macromedia, que se decidió a renovar toda su línea de productos MX. En esta ocasión nos ocuparemos de uno de los programas más populares de la suite Studio MX 2004: Dreamweaver. Como en la versión anterior, Dreamweaver se puede adquirir por separado, ya sea en un comercio o descargándolo de la Web (62,8 MB), por US$ 399.

Las características que se anuncian como las más importantes son: una gran mejora en el soporte de CSS estándar, corrección automática de errores de compatibilidad con distintos navegadores y protocolo FTP seguro. De estas tres, las dos primeras nos serán realmente muy útiles. La primera mejora es bastante amplia, ya que redefine completamente la forma en que se construirá el código fuente de nuestras páginas web. Dreamweaver apuesta todo al lenguaje CSS; es posible definir, mediante las preferencias, que todos los atributos de formato, como negritas, colores de texto, alineaciones, etcétera, sean aplicados mediante el lenguaje de hojas de estilo en cascada. Por la misma razón, encontrarán una paleta de propiedades ligeramente modificada, con una adición importante: el menú [class] (clase), que nos permitirá elegir el atributo class –una clase CSS– del elemento seleccionado. Además, ese menú nos permite ver rápidamente las propiedades de formato del texto mediante una vista previa. La segunda característica de importancia funciona como el corrector ortográfico de Word, en la vista código. Si tenemos esta función activada, notaremos que se subrayarán con una línea roja todos los fragmentos de código que pudieran presentar alguna incompatibilidad con algún navegador. Por ejemplo, si nuestro código contiene estilos CSS o propiedades HTML no soportadas por todos los navegadores, o si corremos el riesgo de que éstas se vean mal, podremos saberlo al instante. Pasando el mouse por sobre el código erróneo, obtendremos información más detallada sobre el error mediante un "infotip".

Como siempre, en toda nueva versión, uno espera ver las primeras novedades en la interfaz. DW MX 2004 no ha cambiado mucho en cuanto a la disposición de los elementos, pero sí ha renovado su look. Ahora el espacio disponible para la zona de trabajo se ha ampliado un poco gracias a un sutil rediseño. También se ha mejorado la vista Código. Las ayudas sobre lenguajes de programación ahora funcionan mejor, se puede personalizar el coloreado de sintaxis, y se han añadido herramientas extra de ayuda a quienes utilizan esta vista. En cuando a la vista Diseño, encontramos una mejora notable en la velocidad; en algunas computadoras, esta vista funcionaba realmente con mucha lentitud, lo que nos impedía trabajar con comodidad. Y ya que hablamos de la velocidad, también se mejoró el tiempo de respuesta cuando pasamos de otra aplicación a Dreamweaver. Otras mejoras pueden encontrarse en el panel de Propiedades. Cuando seleccionemos una imagen, descubriremos nuevas herramientas "prestadas" por Fireworks: recortar, resamplear, brillo y contraste, y enfocar, además del ya viejo "Optimizar en Fireworks". Dreamweaver MX 2004 tiene muchas más novedades que, por razones de espacio, no podemos enumerar aquí, pero, a pesar de eso, no se trata de una actualización muy grande con respecto a la versión anterior. Tranquilamente podremos prescindir de las novedades, a menos que seamos realmente fanáticos de las últimas versiones. ●

Fuente: Webabierta.com

MARCEL RAMÍREZ I VIVES
Aula d'Informàtica del Col·legi

Solidaritat

¿Qué es un manual de construcción de emergencia?

Básicamente será un libro que de ideas elementales, capaz de reconstruir el ánimo a un cooperante necesitado en situación extrema por haber perdido ciertos instintos que nuestros bisabuelos tenían por defecto.

Si recorremos los municipios pequeños o barrios periféricos de nuestras grandes ciudades, descubrimos una tipología de construcción que tan sólo requiere trabajo y conocimientos simples sobre edificación, así como útiles elementales. Con ello, hace menos de un siglo, nuestra profesión de Arquitectos Técnicos, para la mayoría de nuestros bisabuelos era innecesaria totalmente.

Uno de los objetivos del manual es incidir en el ámbito de la vivienda en países en vías de desarrollo

Ellos habían recibido una serie de conocimientos vía oral, de padre a hijo, que les permitía realizar edificaciones mucho más que elementales.

El manual, como proyecto de la Fundación, cubre varios objetivos al mismo tiempo. El primero objetivo es plenamente social. Cuando se han recorrido países del llamado tercer mundos, se ve la necesidad de incidir en el campo de la vivienda, el urbanismo y la adecuación de edificios de servicios, aunque sea a niveles muy primarios. Una simple ventana con vidrio puede aliviar del frío, ni qué decir tiene que un grifo de agua evita horas de trabajo diario en su transporte hacia la vivienda, por situar dos claros ejemplos de necesidades que, por ser tan básicas, creemos cubiertas en todas partes.

En segundo lugar uno propio de nuestra profesión, la construcción. Pero no la súper tecnificada construcción que hoy tenemos que desarrollar, plagada de reglamentos, normas, controles, materiales innovadores, domótica y otras tecnologías complejas que a todos nos causan estrés. Además están ordenadores, niveles láser, estaciones totales y toda suerte de aparatos capaces de ahorrarnos horas en la supercomplejidad de nuestro actual trabajo. Lo que nos interesa es la construcción tradicional que nuestros mayores practicaban sin directores facultativos y que ha sido capaz de llegar hasta nosotros erguida orgullosamente aunque la menospreciemos.

Quizás la tecnología actual nos ha hecho perder la perspectiva de la construcción tradicional y su valor, si bien es cierto que existe actualmente, incluso dentro de nuestro colectivo, un cierto renacimiento por dichas técnicas.

Ahora bien, si desconociéramos totalmente el hecho constructivo, como lo pueden desconocer un médico, enfermero, maestro o cualquier cooperante que por esos países tan necesitados vemos diariamente, quizás agradeceríamos algún instrumento que nos orientase de como realizar una construcción elemental dotada de una mínima infraestructura en su entorno e instalaciones básicas.

En tercer lugar la formación. Es por tanto este proyecto de la FUNDACION PRIVADA TARRAGONA UNIDA quizás el más adecuado para que lo desarrollemos plenamente. En sí el proyecto debe ser un instrumento ordenado y de fácil asimilación para personal cooperante, que con conocimientos globales, no específicos de construcción, pueda ser capaz de organizar, con un grado de seguridad importante, edificaciones de

Un dels forns intermitents que es fan servir per fer totxos a la localitat de Roviralta (Bolívia). La instal·lació desapareix durant l'època de les pluges i la crescuda del riu. Foto: Ramon Valls

una cierta importancia dentro del entorno en que realicen su trabajo. Además de ser un instrumento para controlar, si no realizan ellos la construcción, de que estas se desarrollen de forma correcta, ya que podrán tener una guía práctica de todo aquello que pueda solucionar determinadas ejecuciones de forma correcta.

Por último es un reto que debe dar prestigio al colectivo. Este es un proyecto que para nosotros, como se ha citado, tan acostumbrados a la tecnología, debemos dar lo mejor de nosotros para recuperar sistemas tradicionales, dentro de la lógica constructiva y atendiendo que en cualquier rincón del planeta, más o menos cerca, encontraremos ciertos materiales básicos, como cemento, ladrillos, madera, que si bien no serán de la óptima calidad, si bien pueden ser materiales aptos para nuestro elemental objetivo.

El resultado de este proyecto será, en consecuencia, una dosis de imaginación, de ilusión, de optimismo y de prestigio para el colectivo de compañeros que colaboran en el desarrollo del mismo, dado que al final, quien sabe, quizás, en una lejana zona del planeta, algún cooperante saque su libro de la mochila y planifique totalmente la edificación de una pequeña escuela, un dispensario, una vivienda o un centro de reunión para un colectivo necesitado de nuestra ayuda. ●

El projecto serà de fàcil asimilació per a cooperants amb coneixements globals i no específics de construcció

PATRONAT DE LA FUNDACIÓ TARRAGONA UNIDA

I ara, què?

Els tràgics fets del passat 11 de març ens han marcat, i ens obliguen a donar un gir radical en el conjunt de les reflexions que ens proposàvem trametre-us. Abans que res, el nostre suport, respecte i el més profund condol per a les víctimes de Madrid, però també a les altres víctimes de tot tipus de terrorisme que ens colpeja constantment, i en qualsevol país. El dret a la vida és l'única consideració en què es basa la meva reflexió davant els fets viscuts. Cap causa, per justa que sembli, no pot justificar l'arravatament de la vida a un ésser humà. Després de contenir la ràbia i el dolor. Després de recompondre el cor. Després de deixar passar el temps per recuperar la racionalitat encara que de forma parcial. Després d'assistir a les concentracions en els nostres municipis. Després de tot això crec que és necessari posicionar-nos davant l'esdeveniment i prendre partit. Escric aquesta reflexió el dia abans de la convocatòria davant les urnes i la seva recepció serà posterior als resultats i per tant irrellevant en el comportament electoral del nostre col·lectiu. Qualsevol anàlisi de les causes les faran persones amb una gran capacitat. Però entenc que, amb esperit serè i constructiu, tinc l'obligació de fer una reflexió i constatar uns fets. Les primeres preguntes son. Qui? Perquè?

La resposta a la primera, com a principal possibilitat segons el govern del Partit Popular, és E.T.A. Gran fracàs de la nostra societat i de la nostra política democràtica. Molt difícil d'explicar i fins i tot d'entendre. Com podem entendre més de 30 anys patint aquesta situació? Existeix una generació de joves que sempre han conegut aquesta confrontació. Sobre les arrels del problema no direm res, ja que la nostra intenció no es opinar. La segona possibilitat senyala cap a una organització que ens colpeja per la posició política i militar del nostre govern davant de la intervenció d'Espanya en la guerra de Iraq. Existeixen analistes que assenyalen que la forçada posició del nostre govern va ser generada pels fets del conflicte del Perejil. En qualsevol cas el poble espanyol, en la seva gran majoria, va expressar al nostre govern quina era la seva opinió davant les guerres preventives i molt concretament davant de la guerra de Iraq.

¿Què és el que ha canviat el dia 11 de març? Sense dubte un sentiment ha canviat en el conjunt social dels espanyols de totes les comunitats. No estem segurs. És el mateix sentiment que arrelà, de cop, en els nord-americans l'11 de setembre de fa dos anys. Sembla increïble, però fins que no ens ha tocat, no hem compartit aquest sentiment. Som realment vulnerables, el conjunt de ciutadans, davant fets com els que hem viscuts. És fàcil opinar i apuntar causes, es fàcil assenyalar culpables, és fàcil buscar suport en les institucions i els cossos de seguretat del estat. Fins i tot és fàcil creure que la cooperació internacional ens posa sota el seu paraigües protector. Però el que és indubtable és que encara que els intel·lectuals i polítics debatin, apuntin causes, i aportin solucions puntuals, el que és cert és que la globalització produïda després de la caiguda del sistema econòmic de la antiga Unió Soviètica, ha globalitzat la inseguretat en el cor i la ment de molts éssers humans davant la falta de respecte per la vida. Tenim por. Davant aquest fet, quins arguments ens poden fer perdre la por?

La vida, en sí mateixa, és una aventura perillosa. Com a persones no tenim més remei que acceptar-ho. La por és més a lo conegut que a lo desconegut. Ara coneixem la nostra vulnerabilitat davant els atemptats terroristes de gran escala. Però també és ara quan hem de acceptar que hem de seguir vivint perquè no podem desaparèixer o aïllar-nos dintre d'una càpsula protectora. Hem de tornar a agafar aquest tren vulnerable, hem d'assistir a aquesta manifestació vulnerable, hem d'expressar la nostra opinió encara que després ens apuntin, hem de seguir amb la nostra vida necessàriament. Això no vol dir que no perdrem la por, sinó que la acceptem com un fet real que ens afecta: el fracàs global del conjunt dels éssers humans. Aquests dies, precisament, els membres del Patronat de la Fundació hem agafat consciència davant una frase, d'un intel·lectual, apareguda en algun mitjà d'informació. Més val lluitar per una bona idea que lluitar contra una mala idea. La reflexió és clara. Lluitem per la vida. Però, com? És la pregunta. En la resposta és obvi que hem de reflexionar una mica i expressar opinió. Quan endollem el llum de casa, obrim la nevera i prenem un refresc, ens donem un bany i gaudim d'una dutxa calenta i reparadora, usem el telèfon, l'ordenador, l'automòbil, etc., ho fem com un gest quotidià sense donar-li cap importància. És normal en una lògica que ens porta a unes vacances encantadores entre d'altres activitats de la vida. Tot això fa que ens puguem sentir aparentment segurs. Però ara sabem que no és així.

Però en l'instant que realitzem aquestes activitats quotidians, en un altre lloc del planeta un nen és raptat i obligat a combatre o una nena a prostituir-se o moren de gana o bombardegen la seva casa en nom de qualsevol causa. Limiten el seu moviment i augmenten la seva misèria. En resum, el posen en un estat injust, i límit de la seva vida. Tot això perquè nosaltres puguem seguir amb els nostres actes quotidians. És just? Segur que ell diria "no". L'esperit de la nostra Fundació és precisament aquest: intentar encaminar una petita part del nostre esforç cap a l'arrel del fracàs global, donant alguna cosa nostra als que ho necessiten, oposant-nos a la mort i donant esperança a la vida. Potser així, en un futur utòpic, podrem retrobar la seguretat que aquests dies, constatem, havíem perdut. ●

RAMON VALLS
Vicepresident de la Fundació Tarragona Unida

TAG juny 2004

El Col·legi també viu la Diada del Llibre

Durant tota la jornada del 23 d'abril passat, la Diada del Llibre, Sant Jordi, el Col·legi va oferir a passejants i curiosos una bona mostra del diferent material editat per l'entitat en els darrers anys a una parada pròpia ubicada a la Rambla Nova, davant del Teatre Metropol. La col·lecció de manuals tècnics de l'àrea de dinamització del Col·legi, que presentarà un nou volum aquest estiu, va ser un dels materials professionals que van rebre més atenció per part del públic, així com altres llibres il·lustrats que tracten diversos temes d'arquitectura, patrimoni cultural i història de l'art. A la imatge de la dreta, Míriam Ferrer, actual gerent del Col·legi, atenent al públic de la parada.

Nou volum en la col·lecció de manuals

Un 40% de l'energia primària utilitzada a Europa és consumida pels edificis. En aquest àmbit, l'emissió de gasos pot reduir-se a la meitat si s'utilitzen les tècniques d'eficiència adients. Però no sempre, en la fase de projecte, els professionals del sector disposen d'eines i mètodes rigurosos encara que no complexos que abordin l'aïllament tèrmic i la millora en la qualitat energètica. El present manual cobreix aquesta necessitat i, a més, planteja algunes consideracions crítiques sobre diferents tecnologies constructives i la seva possible evolució en el futur. L'autor, Josep Solé Bonet, és arquitecte tècnic en execució d'obres. La seva trajectòria professional és molt diversa, amb experiència en redacció de projectes d'edificació, comandament d'obres en construcció i control de seguretat. Membre de múltiples grups tècnics d'associacions del sector a Europa, ha participat, entre d'altres, en comitès de normalització d'AENOR (CTN 92 d'aïllament tèrmic i CTN 74 d'acústica en l'edificació) i en comitès de certificació de productes aïllants d'ACERMI (França) i AENOR (Espanya). Pertany al grup d'experts col·laboradors en la redacció del Codi Técnic de l'Edificació en les àrees d'aïllament tèrmic, acústic i reacció al foc. En l'actualitat, és responsable dels serveis tècnics i la direcció tècnica de màrketing de l'empresa Poliglas.

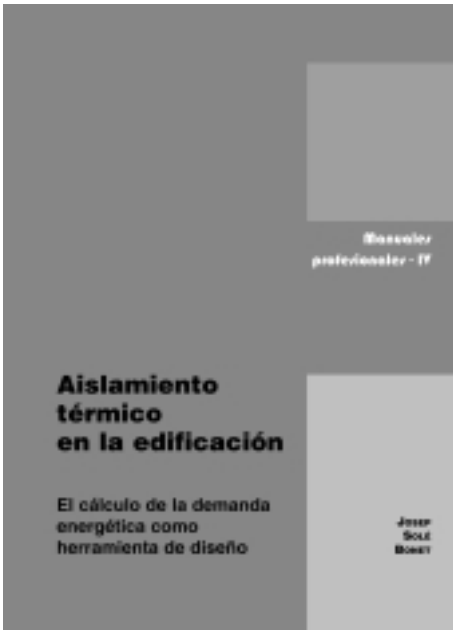

Visiteu la nostra pàgina web
www.apatgn.com
LEGISLACIÓ ACTUALITZADA, DOCUMENTS, TRÀMITS
I MOLTES MÉS EINES PER FACILITAR LA VOSTRA TASCA

L'assegurança decennal i el sistema integral de gestió conjunta de MUSAAT

Un moment de la conferència, amb dos dels vocals del Col·legi al centre: Josep Maria Buqueras (esquerra) i Jesús Moreno (dreta).

Per a tots aquells companys que el passat dia 15 d'abril no vau poder assistir a la sessió informativa feta per Musaat i Indycce OCT SA, us farem un petit resum del que allí es va parlar, perquè és un tema interessant i a l'ordre del dia.

El tema a tractar era l'assegurança decennal de danys (ADD) i el que comporta. Per part de la companyia Musaat va estar representada pel senyor Ataulfo de la Cal (director comercial), i per part d'Indycce OCT SA pel senyor Domènec Dalmanso, (arquitecte i responsable de la delegació de Catalunya). La resposta d'assistència va ser molt bona, ja que encara hi ha companys que tenen dubtes del que s'ha de contractar i el seu procés real, cosa molt normal ja que només fa quatre anys que funciona la LOE.

Per començar es van presentar totes dues empreses, que pertanyen al mateix grup i ofereixen els seus serveis dins del COAAT de Tarragona. S'incideix molt en què Indycce només pot treballar per a la companyía Musaat en ADD (Musaat té un 55% de les accions d'Indycce), oferint així un sistema integral de gestió conjunta per part de les dues companyies. Això ens beneficia a tots els que ens acollim en aquest servei, ja que els expedients d'Indycce OCT passen directament a Musaat, sense tenir que anar primer a les mans de l'assegurat, i després aquest portar-lo a Musaat. Això ens ha generat agilitat a l'hora de treballar els expedients conjuntament.

A continuació es va fer esment a com funciona, molt en general, Mussat a l'hora de poder contractar qualsevol pòlissa d'ADD, destacant que no només ella, com companyia d'assegurances, posa les condicions d'acceptació del risc, sinó que intervé molt directament la seva reasseguradora, que des de l'any 2003 és La Suiza.

Un altre punt tractat, en el qual va incidir molt Musaat, és el circuit de treball que té el procés

d'una ADD dins la companyia ,des que es demana el pressupost ,es contracta la pòlissa i es tanca l'expedient amb la pòlissa definitiva. La insistència del tema ve donada perquè molts clients es pensen que obtenir la pòlissa definitiva és com anar a buscar una assegurança pel cotxe, amb entrega immediata. Això no és així, i el seu procés és mes complex del que ens pensem. Com qualsevol companyia, abans de donar la pòlissa s'ha d'assegurar de tenir tota la documentació en regla i que compleixen amb les condicions establertes inicialment. Si tots els informes de l'OCT són favorables i s'ha aportat la documentació que es demana al final de l'obra, una pòlissa definitiva pot estar emesa en uns vint dies com a mínim, perquè hem de pensar que totes les pòlisses passen pel notari.

A continuació va tenir la paraula el representat d'Indycce OCT SA, que va deixar clars uns quants punts que succeeixen molt freqüentment i poden arribar a crear confusions entre les direccions facultatives:

- l'OCT no projecta sinó que es revisa el projecte i els riscos potencials del mateix com a origen de possibles patologies.
- l'OCT no ha de certificar la qualitat del projecte. El que es revisa és el compliment de la normativa vigent, com a garantia estàndard de qualitat.
- l'OCT no escull solucions entre les alternatives presentades, sinó que el que fa és recalcular l'estructura i fonamentació, verificant l'adequació de la proposta del projectista a les condicions ambientals de l'obra.
- l'OCT no aprova l'obra feta, ja que el seu objectiu de treball es un conjunt d'informes a la companyia asseguradora informant-la dels riscos potencials detectats en el projecte i durant l'execució, que puguin ser causa de patologies en el període decennal.
- L'OCT no decideix el que és o no assegurable, sinó les companyies d'assegurances.
- Una Reserva Tècnica (RT) és l'acta d'una definició en projecte o una construcció discrepant amb l'establert per la normativa, i sobre la que el projectista no ha aportat criteris justificatius comprovables.

Va incidir també en el tema de l'informe geotècnic, el seu contingut, que haurà de ser el més complert possible. Hem de tenir en compte que Musaat actualment demana l'aportació d'una còpia d'aquest informe per poder contrastar el seu contingut amb el que s'indica l'informe D0, i seguidament poder emetre la pre- pòlissa.

Per acabar la sessió va haver un torn de preguntes, on les més freqüents se centraven en el perquè Musaat no assegurava edificacions amb preexistències o amb l'obra començada. La resposta era que qualsevol obra d'aquest tipus ha de ser revisada per executiva i passar a consulta de risc directament a la companyia reaseguradora, que decidirà si l'accepta o no, i en cas favorable posarà unes condicions obligatòries a complir per l'assegurat. Per una altre banda l'OCT contestà que per la seva part no tenia cap inconvenient en fer el seguiment d'aquests tipus d'obra, ja que és una OCT de nivell A, sempre i quan, Musaat, la companyia per a la qual només pot treballar, donés el seu vist i plau i acceptés el risc.

Una altre pregunta era el per què no s'asseguraven les obres fetes a terrenys on la pendent era superior al 30%, encara que hi hagués roca. Contestà el mateix que la pregunta anterior, que aquest risc s'ha de valorar per la reaseguradora i ella té l'última paraula. La imposició de no acceptar pendents superiors al 30% està dintre dels acords establerts entre la reasseguradora i Musaat.

La pòlissa definitiva pot estar emesa en 20 dies si els informes de l'OCT són favorables i s'ha aportat tota la documentació

Un altre company va preguntar el perquè de la insistència en l'aportació de documentació de control a l'OCT durant l'obra. Aquesta s'ha de fer per facilitar el control i seguiment de la mateixa i no deixar la seva revisió per l'últim moment, per si de cas sortissin imprevistos.

Amb aquestes quatre pautes hem volgut deixar reflectit el contingut d'aquesta sessió informativa i que si voleu còpia de la documentació que es va donar, podeu passar per secretaria del col·legi i demanar-la. Per una altra banda, al nostre col·legi tenim aquests dos serveis, OCT i ADD, amb els quals podeu treballar i en cas de qualsevol dubte podeu trucar-nos. Estem a la vostra disposició. ●

RAQUEL HERNÁNDEZ
Arquitecta tècnica
INDYCCE OCT Tarragona

Targetes VISA

Encara no feu els números amb el metre i les tisores?

No tots els mesos hi ha els mateixos ingressos i despeses.

VISA Caixa Tarragona: per fer a mida els pagaments de cada mes.

Perquè cap imprevist pugui desequilibrar el vostre pressupost.

VISA Multicompra: compreu el que compreu, cada mes pagareu el mateix.

I sumeu punts preferents

Informeu-vos en qualsevol oficina

Caixa Tarragona